
Inleiding

St. Anna ter Muiden

*Nader met aandacht tot dit groene plein,
Een kleine weide onder lage boomen
Hier is de rust zoo jong en zoo volkomen
Als lentewind en najaarszonneshijn.
Hier is het oude en het havelooze
Der dingen tot een nieuwe levensstaat
Geworden, als in een verwoest gelaat
't Herboren kinderlijke; het beschroomd liefkoozen
Van een blind lachen gaat vervoerend om,
Er is een huis met vreemde breede ramen,
Een tuin vol bloemen, ouderwetsch van namen,
En binnen, eenzaam in zijn heiligdom,
Heeft een de schoone luwte van dit leven
Als visioen verbeeld en uitgeschreven.*

Willem de Mérode

Wie het dorpje Sint Anna ter Muiden (Ville sur Mer, la Mue, ter Muiden of Muden) binnenrijdt, waant zich eeuwen terug in de tijd. De monumentale pomp en het raadhuis op het marktplein, gedomineerd door de veertiende-eeuwse kruiskerk geven ons een vingerwijzing naar de verstilde sfeer die er moet hebben geheerst in de loop der tijden. Het raadhuisje dateert uit het midden van de zeventiende eeuw, maar werd in de achttiende eeuw zowel in- als uitwendig grondig verbouwd. De huisjes langs het dorpsplein gaan nog ten dele terug tot in de zeventiende eeuw. De pomp op het plein draagt de inscriptie S.P.Q St. A (Senaat en Volk van St. Anna) en werd in 1789 gesticht.

St. Anna ter Muiden werd voor het eerst vermeld in 1213, bij een inval van de Engelse vloot in het Zwin tijdens de strijd tussen Philips August van Frankrijk en Jan zonder land. Mude is waarschijnlijk zo rond 1200 ontstaan aan de linker oever van het Zwin. Handelaren die zich hier vestigden, kwamen spoedig tot welstand. Evenals kooplieden belegden zij hun geld in grond. Johanna van Vlaanderen en Thomas van Savoye, graaf en gravin van Vlaanderen, verhieven in 1242 St. Anna tot een smalstad met tolvrijheid; zij werden vrijgesteld van tol in het hele havengebied van het Zwin.

*"Thomas, graaf van Vlaanderen en Henegouwen, en zijn vrouw Johanna, gravin van Vlaanderen en Henegouwen, groeten oprecht allen die dit document zullen lezen. Wij laten weten aan uw gemeenschap dat we in Mude een vrije stad gemaakt hebben en dat we aan alle bewoners van Mude het recht op een schependom (zoals dit) van Brugge toegestaan hebben.
Dit (recht) ligt binnen de vier kruisen, die we zowel op het land als in het water lieten plaatsen.....etc."*

Mude werd tot 'villa franca' verklaard; het stadje werd een plaats met een eigen rechtbank en eigen schepenen en baljuw. Bij Mude moeten we geen grote, dicht bevolkte stad voorstellen. Mude was een kleine, open, onversterkte stad zonder poorten, stadsgrachten of stadsmuren. Mude grensde aan Sluis tot waar het water het vaste land bespoelde; Met haar jurisdictie omvatte het gehele Zwingebied. Graaf Guy begrensde in 1293 op herhaaldelijk verzoek van de schepenen van Sluis hun jurisdictiegebied, omdat er onenigheid dreigde te ontstaan met de schepenen van Mude. Om het gebied af te bakenen werden er vier grenspalen geplaatst, twee op het land en twee in het water, welke laatste twee de grens met Mude bepaalden. Delicten die bij eb op de schorren en zandplaten tussen Mude en Sluis voorvielen, zouden worden berecht door de schepenen van Lamminsvliet, maar als deze aan- en opwassen bij bij vloed onder water stonden, hadden de schepenen van Mude rechtsbevoegdheid tot aan de grenspalen van Lamminsvliet (Sluis). Natuurlijk gaf deze overlappende jurisdictie aanleiding tot conflicten.

Niet alleen verkreeg men in 1242 stadsrechten, maar ook het waterrecht. Het waterrecht was het recht om juridisch toezicht uit te oefenen op de wateren van het Zwin en overtredingen te berechten tot aan de vaste wal van Sluis. De Zwindelta bestond indertijd uit een geweldig groot gebied dat dagelijks overstroomde. Een gebied waarin zich kleine eilandjes hadden gevormd, doorsneden met krekken. Men stelde een baljuw van watere aan (hoofd van de waterpolitie belast met het toezicht op alles wat op het water gebeurde).

Men schatte de privilegiën die men in 1242 had verkregen zo groot dat men 30 jaar later vroeg om bekrachtiging van dit recht. De desbetreffende giftbrief werd in 1275 door Margaretha de Zwarte hernieuwd.

Men kreeg in 1242 tevens het recht een weekmarkt te openen.

In de zeventiende eeuw zou men Lodewijk van Nevers, graaf van Vlaanderen, ook het recht verkrijgen voor het houden van 2 jaarmarkten; één jaarmarkt mocht worden gehouden in het voorjaar en één in het najaar. Deze jaarmarkten werden per octrooi van 27 augustus 1653 bevestigd met de toevoeging dat iedereen die zich op deze jaarmarkt bevond met zijn goederen nimmer gearresteerd mocht worden vanwege een uitstaande schuld.

In 1252 werd Mude lid van de Vlaamse Hanze in Londen. Mude was één van de 17 steden die lid waren van deze Hanze; een verbintenis van handelaren uit zeehavens en koopsteden tot bevordering van de onderlinge belangen. Brugge was de voornaamste stad in deze coalitie. De Vlaamse Hanze is waarschijnlijk in 1426 ontbonden.

Pas in de tweede helft van de dertiende eeuw onstond vermoedelijk de nederzetting Sluis. Na de slag bij Roosebeke (1382)¹ werd Sluis versterkt en met wallen omringd. Omstreeks 1386 begon men met de bouw van het kasteel van Sluis dat vooral bestemd was voor de controle en zonodig ter belemmering van de handel tussen Brugge en Engeland. Het verrees aan de oostelijke zijde van de havenmond en werd voor zijn tijd een gebouw van buitengewone afmetingen en ongekende sterkte. De aanleg vond plaats onder leiding en naar een ontwerp van de maitre maçon Dreue de Dampmartin. Met zijn zestien ronde torens was het een voorbeeld van Franse krijgsvaardigheid. Het gebouw, dat in de verre omtrek zichtbaar moet zijn geweest, had de vorm van een rechthoek en had een lengte van ongeveer 86 meter, muren van 15 meter hoog en 3.80 meter dik. De vier hoeken waren voorzien van zware torens. Aan elk van de korte zijden bevond zich een poort, die voorzien was van vier torens. Met de kelders inbegrepen bevatte het gebouw 36 vertrekken met daarnaast nog aparte stal- en berguimten. Philips de Stoute liet ter bewaking van het Zwin op de schorren bij Mude tegenover het grote kasteel van Sluis de zogenaamde toren van Bourgondië bouwen, die ook wel het kleine kasteel werd genoemd. In het Zwin werd tussen beide kastelen houten paalwerken aangebracht waartussen een ketting kon worden gespannen die de vaart door het Zwin kon beletten.²

In 1385 werd Mude door de Engelsen geplunderd en in brand gestoken. In de zomer van 1404 werd Biervliet aanhoudend door de Engelsen bedreigd, die met schepen bij Arnemuiden voor de kust lagen. Nadat Biervliet echter door de stormvloed geheel geïsoleerd was, had het weinig zin meer om op deze stad een aanval uit te voeren. In mei 1405 richtte het offensief van de Engelsen zich op Sluis. Er zeilde een vijandelijke vloot het Zwin binnen, maar de paalwerken beletten de verdere doortocht. De Engelsen staken Mude in brand; vanuit de ruïnes van de huizen bestookten zij vervolgens Sluis. Brugge zond een leger om de stad te helpen en zo werd de aanval met succes afgeslagen. Vóór het ontstaan van Sluis, was St. Anna ter Muiden een voorhaven van Brugge. Het land slikte aan de westzijde aan en de stad kwam steeds verder van de zee af te liggen. Om dit te voorkomen verplaatsten de inwoners in de veertiende eeuw hun woningen steeds meer richting zee en zo ontstond de handelswijk Nieuw-Mude. Philips de Goede was door een vete met zijn leenheer, de koning van Frankrijk, jarenlang bondgenoot geweest van de Engelsen. Bij de vrede van Atrecht (21

¹ Vlaanderen is het rijkste gewest vande Nederlanden, maar moet zich voortdurend verweren tegen Franse inlijvingspogingen. In 1382 is de slag bij Westrozebeke, waarin het leger der Vlaamse opstandelingen wordt verslagen door ridders van Karel VI van Frankrijk, hertog Filips van Bourgondië en graaf Lodewijk van Male.

² van den Broecke, pagina 295-303. op 27 juli 1820 werd het restant van het kasteel door het domeinbestuur in een openbare veiling voor afbraak verkocht. Maandenlang waren 300 arbeiders bezig met het afbreken van de enorme steenmassa

september 1435) verzoende hij zich echter met de Fransen, wat een hevige reactie teweegbracht bij de Engelsen. De Engelse koning confisqueerde het graafschap Vlaanderen en schonk het aan de hertog van Gloucester. Opnieuw ontbrandde een oorlog. In 1435 deed Philips de Goede, gesteund door Vlaamse milities, een aanval op de Engelse vesting Calais. Hij werd verslagen en de terugtocht verliep zeer chaotisch. Als reactie rukte de hertog van Gloucester met zijn legers het Vlaamse land binnen en een Engelse vloot wierp haar ankers uit in Zwin. Moord en brandstichting waren aan de orde van de dag. Brugge en Gent stuurden legers om de Engelsen tegen te houden. Vriend en vijand maakten zich schuldig aan plundering. De sporen der verschrikkingen zijn jarenlang te volgen in de rekening van beide Gentse abdijen. Mude werd door de Engelsen geplunderd en in brand gestoken. Bij de verwoestingen van de oorlog voegden zich ook nog het stormgeweld. Mude en Nieuw Mude werden zeer zwaar getroffen (1437). Het zou jaren duren voordat het polderland zich weer enigszins hersteld had.

Aangezien de Engelsen zich in 1405 en 1436 bij de belegering van Sluis zich achter de dijken en huizen van Nieuw-Mude konden schuil houden, was het voor Sluis van groot belang dat deze nederzetting niet meer werd herbouwd. Philips de Goede hechtte in 1445 officieel zijn goedkeuring aan het besluit, dat Nieuw-Mude niet meer zou worden herbouwd. In 1451 bevestigde de hertog nogmaals dit besluit en verklaarde dat de schorren niet meer zouden worden bedijkt en de huizen niet meer werden hersteld.

Slechts voor vier gebouwen werd een uitzondering gemaakt:

1. een huis, waar de schepenen van Mude en de waterbaljuw konden vergaderen (het huis van watere)
2. een gevangenis van het waterrecht, het stedepoorthuis. Voor het rechtsgebouw stond een beeld van de Heilige Anna.
3. een taverne
4. een huis waar netten werden getaand.

De grond in de polder Robbe en Moreel en de schorren voor Nieuw-Mude zouden voortaan voor de helft aan Brugge en voor de helft aan Sluis toebehoren. Beide steden moesten aan de gedupeerden een schadevergoeding uitkeren in de vorm van een jaarlijkse rente en moesten bovendien een bepaald bedrag aan de hertog betalen. Tussen Nieuw-Mude en de toren van Bourgondië lag een terrein van 144 gemeten, dat door een zomerkade werd omringd. De dijk mocht niet worden opgehoogd, slechts indien stormvloed dit noodzakelijk maakte. Zo verdween de nederzetting Nieuw-Mude, gezien door de ogen van de stad Sluis als bedreiging en concurrent, van de aardbodem. De rol van Mude als handelsstad was uitgespeeld. Ook de verzanding van het Zwin in de veertiende eeuw speelde hierbij een grote rol. Tussen Sluis en Mude was deze zeearm zeer smal geworden. In het begin van de vijftiende eeuw verkeerde het hele kustgebied in een zeer desolate toestand. De geschiedenis van Mude is doorspekt met plunderingen, oorlogsprikelen en stormvloed. In 1485 werd het dorp nogmaals geplunderd door aartshertog Maximiliaan; tegen deze hertog was men in opstand gekomen.

In 1492, als Filips van Kleef het naburige Sluis zich tegen de heirkraft van Maximiliaan van Oostenrijk verdedigde, had Mude eveneens zeer veel te lijden doordat de belegeraars zich vanuit dit dorp hun de strijd aangingen. In 1587 onderging het stadje eenzelfde lot als Parma Sluis belegerde. De een na de ander verliet het stadje waardoor er nauwelijks genoeg winkeldoende lieden overbleven. In de 80-jarige oorlog werd het plaatsje geheel verwoest. Daarna woonden er slechts nog enkele landbouwers. Naast talrijke overstromingen deelde St. Anna ter Muiden ruim in de verschillende belegeringen die Sluis moest doorstaan.

In 1839 vermeldt van der Aa dat zich in het dorp één Hervormde kerk bevindt, één school met een dertigtal leerlingen en ruim 230 inwoners die in de landbouw hun bestaan vinden.

Schorren en slikken overwonnen en werden polderland.

Het Zwin

In West-Zeeuws-Vlaanderen lag eeuwenlang een geulenstelsel dat in de Middeleeuwen werd aangeduid als 't Swin. Het Sluise Gat en het Zwarte Gat gaven toegang vanuit de Noordzee naar de verschillende aan het Zwin liggende havens. In 1250 was het Zwarte Gat al zover dichtgeslibt dat het Sluise Gat de belangrijkste scheepvaartweg werd. In de vroege Middeleeuwen was Brugge vanaf het Zwin via de Reie bereikbaar voor zeeschepen. In de tweede helft van de elfde eeuw zorgde een gegraven waterweg voor deze verbinding. In het midden van de twaalfde eeuw nam Damme de havenfunctie over. Damme werd een voorhaven van Brugge. Omstreeks 1240 maakte opslibbing het noodzakelijk de haven te verplaatsen naar Mude (St.-Anna ter Muiden) en daarna naar Sluis (rond

1300). Brugge bleef door een kanaal verbonden met deze havens, zodat na overslag de goederen toch naar de stad konden worden vervoerd. Aan het einde van de veertiende eeuw begon de verzanding van het Zwin een groot probleem te worden; tussen Sluis en Mude was deze zeearm vrij smal geworden. In de veertiende eeuw kwamen de zeeschepen niet verder meer dan Sluis. In het begin van de vijftiende eeuw verkeerde het hele kustgebied in een zeer desolate toestand. Ook het Sluise Gat kreeg na enige eeuwen te maken met verzanding, terwijl ook de zandbanken voor de kust de toegang bemoeilijkten. In het begin van de zestiende eeuw kreeg Brugge toestemming een nieuwe waterweg te graven van het Zwin naar de Braakman, de Brugse Vaart. Dit zou een goede vaarverbinding moeten worden met de Westerschelde en de Noordzee. Maar helaas, zowel de Opstand tegen Spanje, als de voortgaande verzanding verhinderden het gebruik van deze vaarweg. Het Zwin en het Sluise Gat werden na verloop van tijd ingepolderd. De laatste bedijkingen werden in de negentiende eeuw uitgevoerd, waarbij de aanleg van de Internationale Dijk in 1872 in de monding van het zeegat en de inpoldering van Willem Lodewijkpolder in 1873 het proces afronden.

Bestuurlijke organisatie

In de negende eeuw werd het gebied tussen de IJzer en het Zwin "pagus Flandrensis" genoemd. Het gebied ten oosten van het Zwin heette "pagus Rodanensis". In de elfde eeuw werden de pagus Rodanensis, de pagus Flandrensis en de pagus Menpiscus gecentraliseerd in de kasselrij van Brugge (ook wel bruggraafschap genoemd). De burggraven waren na de graaf de belangrijkste bestuursambtenaren.

Onder graaf Philips van Elzas (1168-1191) kreeg de kasselrij van Brugge een keure, waardoor de richtlijnen voor de rechtspraak en bestuur schriftelijk werden vastgelegd.

In 1224 kocht Ferrand van Portugal, de echtgenoot van gravin Johanna van Constantinopel, de kasselrij van de toenmalige burggraaf.

In 1230 wordt deze kasselrij ook wel Brugge-ambacht genoemd en spoedig daarna "librum officium" of "terra franca". In het Vlaams heeft men het ook wel over het vrije Brugse ambacht" of "het Vrije van Brugge". Het Vrije van Brugge omvatte het hele platteland in de wijde omtrek van Brugge.

In 1330 werd dit gebied juridisch in drieën verdeeld: het West-, Noord- en Oostvrije; elk gebied met een eigen schepenbank. Iedere schepenbank hield op een bepaalde dag van de week in Brugge de vierschaar (=rechtbank). In 1338 werden deze drie delen samengevoegd, maar de namen handhaafden zich tot in de 16de eeuw. Tot het Oostvrije behoorde het tegenwoordige West-Zeeuws-Vlaanderen. Het Vrije van Brugge werd sinds het begin van de vijftiende eeuw opgenomen in de Staten van Vlaanderen als vierde lid, naast de steden Gent, Brugge en Ieper. Het Vrije van Brugge was weer verdeeld in de verschillende ambachten.

In elk ambacht was er een schout of amman, die zijn ambt in leen hield van het grafelijke leenhof, de Burg van Brugge. De schepenbank van het Vrije berechtte te Brugge de misdrijven, die op het platteland voorvielen, maar er waren verschillende hoge heerlijkheden, die aan de competentie van de magistraat van het Vrije onttrokken waren, zoals de heerlijkheid Maldegem, de heerlijkheid Watervliet, in de 15de eeuw die van Middelburg in Vlaanderen, in de 16de eeuw de heerlijkheid Breskens en die van Nieuwvliet. Niet alleen wereldlijke heren hadden heerlijke rechten maar ook verschillende abdijen. Evenals de heerlijkheden waren ook de steden, die een eigen schepenbank bezaten, enclaves in het Vrije. De verheffing tot vrije stad door middel van een door de landsvorst verleende privilege betekende het toekennen van juridische zelfstandigheid, in elk geval van de lagere criminele rechtspraak. De voornaamste steden in het te behandelen gebied waren Aardenburg, Oostburg, Biervliet, IJzendijke, Mude (St Anna ter Muiden) en Sluis. Steden van minder belang waren de later verdwenen plaatsen Waterduinen, Roeselare, Langaardenburg en Hugevliet.

De eerste grote wijzigingen in de bestuurlijke organisatie vonden plaats tijdens de Opstand (ca 1566) tegen de koning van Spanje, die tevens graaf van Vlaanderen was. De opstandelingen veroverden Terneuzen, Axel, Sluis, Aardenburg, Oostburg en IJzendijke met het gebied van het Oost-Vrije. Ook veroverden zij Philippine, Sas van Gent en Hulst. Terneuzen, Axel en Biervliet werden met de forten Lillo en Liefkenshoek in 1588 samengevoegd tot het "Committimus". Het gebied kwam onder het gezag te staan van de Gecommitteerde Raden van Zeeland. De nadien veroverde streken in Zeeuws-Vlaanderen kwamen onder direct gezag van de Staten-Generaal. Samen vormden ze het zogenaamde Staats-Vlaanderen.

Op 30 januari 1648 werd deze situatie definitief door de Vrede van Munster. Het oude graafschap Vlaanderen hield op te bestaan. Op 20 september 1664 werden de grenzen van Staats-Vlaanderen met het restant van het graafschap (dat opging in de Zuidelijke Nederlanden) definitief vastgelegd. De schepencolleges in de steden, ambachten en plattelandsdistricten werden voortaan benoemd door de

gecommiteerden van de Staten-Generaal, die ook jaarlijks de rekeningen van deze besturen controleerden en goedkeurden. In 1794 werd het gebied veroverd door de Franse legers en het jaar daarop officieel afgestaan aan de Franse Republiek en ingedeeld bij het Departement van de Schelde met Gent als hoofdstad. Alle oude bestuurslagen verdwenen en het gebied werd ingedeeld in vijf kantons met aan het hoofd een president. De plaatsen die binnen de grenzen van de kantons lagen, kregen een bestuur met aan het hoofd een 'agent municipal', die werd bijgestaan door een 'adjoint'. Iedere plaats in het kanton (commune=gemeente) leverde een 'officier municipal', voor het bestuur van het kanton. Er werd geen onderscheid meer gemaakt tussen steden, dorpen en plattelandsdistricten. Het belangrijkste verschil op bestuurlijk gebied met de schepenenbanken van voor de Franse tijd was dat de nieuwe besturen geen rechtsprekende macht meer hadden. De justitie werd overgelaten aan vrederechters. Na 1795 probeerde men een scheiding aan te brengen tussen bestuur, wetgeving en rechtspraak. Men streefde naar afschaffing van de heerlijke rechten; dit werd vastgelegd in de Staatsregeling van 1798. Deze staatsregeling sprak het eerst over "gemeenten", naar het voorbeeld van de Franse "communes". Door de inlijving bij het Franse keizerrijk in 1811 werd ook de Franse wetgeving van kracht. Na de nederlaag van Napoleon in de Volkerenslag bij Leipzig (oktober 1813) trokken de Fransen zich terug en werd de prins van Oranje ingehuldigd als soeverein vorst. De bestuursinstellingen die door de Fransen waren ingevoerd bleven voorlopig bestaan. Bij invoering van de grondwet van 1814 werd er voor stedelijke gemeenten en plattelandsgemeenten aparte bestuursreglementen uitgevaardigd. Op 20 juli 1814 werd het gebied van het voormalig Staats-Vlaanderen gevoegd bij de provincie Zeeland. Zeeland werd een onderdeel van het nieuw gevormde Verenigde Koninkrijk. Koning Willem I regeerde over Holland en België. Sinds die tijd sprak men over een vierde (oostelijk) en vijfde (westelijke) district.

Stedelijk bestuur

De economische structuur van een stad verschilt met die van het platteland. Een handelsnederzetting met stedelijk karakter werd pas een stad in de juridische betekenis van het woord door het verkrijgen van het zogenaamde stadsrecht. Zo'n stadsrecht gaf de stad een zekere mate van autonomie. De stad kreeg het recht om keuren uit te vaardigen en oorkonden te voorzien van een stadszegel als uiting van de rechtspersoonlijkheid. Met een stedelijke keur werd de wet bedoeld volgens welke de stad geregeerd werd. De stadskeuren omvatten verordening op de organisatie van het personeel, op de uitoefening van de plaatselijke politie, boeten en straffen en op de inrichting van justitie. Eén van de oudste keuren was die van Brugge, omstreeks 1190 door graaf Philippus van Elzas vastgesteld. Volgens deze werd Mude bestuurd. In de Spaanse oorlog heeft Mude een eigen keur aangenomen (19 april 1570). Bij octrooi van 27 augustus 1655 ontving Mude bij octrooi van de Staten Generaal dezelfde keuren volgens welke Sluis geregeerd werd. Aanvankelijk, in de dertiende eeuw, bestond het stadsbestuur in de meeste Nederlandse steden uit schout en schepenen. De schepenen werden geacht de burgers of poorters te vertegenwoordigen. Ze werden verkozen uit de burgerij, maar door de landsheer aangesteld. Het stadsbestuur breidde zich langzaam uit. In de veertiende eeuw komen er burgemeesters bij. Zij nemen financiën en publieke werken onder hun hoede, feitelijk het hele stadsbestuur, terwijl de schepenen onder leiding van de schout belast blijven met de rechtspraak. Het stadsbestuur had de gewoonte bij belangrijke maatregelen de gehele burgerij te raadplegen, later de aanzienlijken. Deze aanzienlijken duidde men aan met "de vroedschap". In de vijftiende eeuw werden dit gesloten colleges, de leden (24 tot 40) hadden zitting voor het leven. Schout, burgemeester, schepenen en vroedschap waren meestal de vier elementen die we in de meeste stadsbesturen terugvinden. De schout had de functie van de tegenwoordige burgemeester, commissaris van politie, officier van justitie. De burgemeesters waren te vergelijken met de wethouders van tegenwoordig, de schepenen met rechters. De vroedschap zou men kunnen vergelijken met de tegenwoordige gemeenteraad. Deze vroedschap droeg echter een aristocratisch karakter, aangezien zij zichzelf aanvulde door coöptatie. Na de opstand ging de soevereiniteit over op de Staten van Zeeland die voortaan de schout benoemden. Ook gingen de meeste en belangrijkste steden deel uitmaken in het soeverein bestuur van de provincie en dus van de hele republiek. Baljuw en schout waren de belangrijkste ambtenaren van het platteland. De baljuw was officier van justitie. Met welgeboren mannen (vrije boeren) en leenmannen oefende hij de hogere rechtspraak uit. Hij had het halsrecht, dat wil zeggen het recht om doodvonnissen uit te voeren. De baljuw stond aan het hoofd van een groter district, het baljuwschap. De schout stond aan het hoofd van een kleiner district, het ambacht. Baljuwschappen waren onderverdeeld in schoutambachten, de schout was ondergeschikt aan de baljuw. Schout en baljuw werden benoemd door de graaf, na de opstand door de Staten. De graaf kon

de schout rechtstreeks benoemen of kon het schoutambt in erleen uitgeven. Dan werd de schout tot ambachtsheer, het ambacht tot ambachtsheerlijkheid.

Hoe was het stadsbestuur in Sint Anna ter Muiden samengesteld?

In Mude bestond het schependom uit 2 burgemeesters en 7 schepenen. De burgemeester en schepenen was belast met het bestuur van de stad.

De andere burgemeester was een Burgemeester der communie, of van het corps der commune, van der courpse (corporis communice), was belast met orde en rust en was tevens hoofd van de politie. Op 5 september 1614 werd bepaald dat er voortaan slechts één burgemeester en vijf schepenen zouden zijn. Aan het college van schepenen was ook een pensionaris (schatmeester, ontvanger) en en griffier (secretaris) verbonden. Soms waren deze posten in één persoon verbonden. De schepenen hadden de rechterlijke, wetgevende en administratieve macht. Als rechters vonnisten zij in civile en criminele zaken. Als het college van schepenen niet door een baljuw werd gepresideerd, kozen zij een voorzitter uit hun midden. De graaf stuurde elk jaar gevolgmachtigden, die de schepenen voor het volgende jaar benoemden, te weten vanaf pasen. Gewoonlijk geschiedde deze benoeming op 2 februari (Maria Lichtmis), naderhand op 1 september. Werden de schepenen in oude tijden voor het leven benoemd, vanaf 1242 werd de magistraat jaarlijks vernieuwd. Als schepen moest men burger van de stad zijn. Verwanten of aangetrouwde familie mocht niet tot schepen benoemd worden, handwerklieden kwamen ook niet in aanmerking. Onder de stedelijke overheidspersonen moest ook de baljuw en schout worden gerekend. De schepenen vertegenwoordigden de stad, de schout en baljuw vertegenwoordigden de graaf. Als heer en meester van het land, had de graaf zijn rechten. Hij eiste zijn deel in tol en boeten, soms vroeg hij om buitengewone geldelijke opbrengsten, hoewel de schepenen hiervoor hun toestemming moesten geven en er ook een gedeelte ten goede van de stad kwam. Voorts was men ook krijgsplicht aan de graaf verplicht. De baljuw en schout zorgden voor uitvoering van deze taken. De baljuw trad op als plaatsvervanger van de graaf. Hij trad op voor de graaf in alle soorten van jurisdictie, vervolgde voor de schepenen de criminele zaken en liet vonnissen voltrekken. Tegen zijn zin kon geen rechterlijke zitting plaats vinden en in deze zittingen was hij de voorzitter, maar hij vonniste zelf niet. Hij koos in afwezigheid van de graaf de schepenen. Politie-reglementen waren aan zijn goedkeuring onderworpen. Hij inde een gedeelte van de boetegelden. Meestal werd hij benoemd voor het leven. Als baljuw mocht men niet geboren zijn in de plaats, noch een vrouw hebben die daar geboren was. De schout was ondergeschikt aan de baljuw.

Vaak trad de schout als eiser op in rechtzaken. De schout citeerde beschuldigten voor de rechtbank, maande vonnissen in civile zaken en was aanwezig bij de uitvoering van de vonnissen. Alle nieuw aangestelde beampten nam hij de eed af. Hij had het bestuur over de stadgevangenis (den steen) en had het opzicht over de vismarkt, de vleeshal, openbare twisten en dergelijke. Ook hij werd door de graaf aangesteld. Schout was een van de aanzienlijkste betrekkingen en had bijna overal een erfelijk leen van die geslachten die van ouds met het beheer van de vorstelijke domeinen belast waren geweest. Het ambt was voor het leven. Hij kreeg zijn verdiensten uit de boeten; zijn post was een zeer winstgevende bedoeling.

Zeeuws-Vlaanderen behoorde vanaf 1012 tot het graafschap Vlaanderen. De graaf bestuurde zijn gebied met door hem aangestelde burggraven. Schouten hadden hun 'ambt' in leen van deze burggraaf. Deze schouten verwierven in de loop der tijd zoveel macht dat de graaf ertoe overging bajuws te benoemen; deze ambtenaren kon hij afzetten wanneer het hem beliefdde. Steden die zich in de ambachten ontwikkelden werden door de graaf gesteund en kregen eveneens de baljuw als hoogste gezagdrager.

Nadat de Fransen de Nederlanden binnentrokken was het in 1795 gedaan met de macht van de zittende stadsbestuurders. In de Franse tijd werden schout en schepenen vervangen door maire en municipale raad, gekozen door de burgerij. Vanaf 1814 trad er een college van schout en assessoren, later burgemeester en assessoren op, verband houdend met het onderscheid dat in bestuurlijke zin gemaakt werd tussen stad en platteland. In 1815 stelde koning Willem I een nieuw reglement vast voor de stadsregering. Aan het hoofd van de stad bleef de raad staan, die uit negen leden stond, waarvan er twee burgemeesters waren. De raad werd voor het leven benoemd. De burgemeester werden gekozen door de koning uit een voordracht van drie raadsleden. De raadsleden zelf werden gekozen door een kiescollege, dat uit 18 personen bestond en die op hun beurt werden gekozen door de burgemeesters, die een bepaalde som in de belastingen betaalden. Op 15 januari 1816 legden de burgemeesters en raden hun eed af. Een nieuw reglement werd door de koning vastgesteld in 1824. Ingrijpende veranderingen bracht dit niet met zich mee. De twee burgemeesters werden vervangen door een burgemeester en twee wethouders, die met het dagelijkse bestuur werden belast. De

grondwetsherziening van 1848 leidde er toe dat vanaf de invoering van de gemeentewet van 1851 de leden van de raad rechtstreeks werden gekozen. Om de vier jaar traden alle raadsleden af. Het plaatselijk bestuur bestond uit gemeenteraad als hoofd (gekozen door de inwoners), het college van burgemeester en wethouders en de burgemeester. De wethouders werden gekozen door leden van de gemeenteraad, terwijl de burgemeester steeds voor een termijn van zes jaar werd benoemd door de Kroon. In 1880 werden Sint Anna ter Muiden en de gemeente Heille samengevoegd bij de nieuwe gemeente Sluis.

Tiendgerechtigden

Tienden waren oorspronkelijk een heffing op de oogst (kerkelijke belasting) die de geestelijkheid van een inkomen voorzagen. Eind zestiende eeuw waren de bezittingen van de kerk echter onteigend (opstand tegen Spanje) en kwamen de tienden in handen van het provinciaal bestuur, de Staten van Zeeland. Een deel van de tienden werd voordien al door de kerk verkocht of afgestaan. In het gebied boven de Schelde kwamen de tienden in handen van de Staten van Zeeland. Tot het begin van de negentiende eeuw werden deze inkomsten door de provincie gebruikt voor de betaling van de tractementen van predikanten en onderhoud van kerkelijke gebouwen. In de financiële administratie van de Staten van Zeeland werden de inkomsten en uitgaven van de geconfisceerde 'geestelijke' tienden strikt gescheiden gehouden van de zogenaamde grafelijke of dominiale tienden, de tienden waarop de provincie krachtens middeleeuwse eigendomstitels recht had. In het gebied en zuiden van de Westerschelde, waar Vlaamse kloosters uitgestrekte bezittingen hadden, werd op het eind van de zestiende, begin zeventiende eeuw eveneens de kerkelijke tienden geconfisqueerd. Een deel van de tienden kwam in het bezit van de Prins van Oranje. Om zijn verlies aan bezittingen in Bourgondië te confisqueren, kreeg hij in 1582 landerijen en tienden toegewezen in Oost-Zeeuws-Vlaanderen. In het westen wisten de Gentse abdijen van Sint Baafs en Sint Pieter een groot deel van hun omvangrijke bezittingen te houden, waaronder de tienden. In 1796 kwam aan deze tiendheffing abrupt een einde toen de Franse wetgeving van kracht werd. Tienden waren volgens de Fransen ontsproten uit feodale privileges en hadden dus geen recht van bestaan. De tiendrechten werden ontnomen zonder enige vorm van schadeloosstelling.

Kerk

Op 12 mei 1405 werd de Engelse graaf Pembroke door een Sluizenaar met een pijl getroffen en stierf. Hij werd in de kerk begraven en dat was de reden dat dit gebouw gespaard bleef door de Engelsen, die de stad in brand staken. Vijf dagen later werd de graaf opgegraven en naar Engeland vervoerd. De kerk moet ook een allerfraaist altaarstuk hebben bezeten wat ook door de Engelsen werd meegevoerd. Wouter Jansen, een Vlaamse zeeman, achterhaalde echter het schip van de Engelsen; het altaarstuk bevond zich onder de teruggevonden goederen.

Het kerkgebouw, waarvan de veertiende- eeuwse kruisingstoren een restant is, brandde in de oorlog tegen Spanje in de zeventiende eeuw af. Slechts het onderste gedeelte van de toren bleef staan. In 1653 is bouwden de protestanten een kerkje van 2 traveeën en een kleine consistorie (in 1700 aangebouwd). De eerste steen werd op 23 mei gelegd. Het interieur van de toren toont de vier toegangspoorten naar de vroegere kerkraden. Uit de sporen van het oude dakwerk moet de grootte van het voormalige gebouw te berekenen zijn; vermoedelijk een kerk die 1000 personen kon bevatten. Bij opgravingen in 1962 vond men grafschilderingen. Ook werd een deel van de funderingen van de oorspronkelijke kerk blootgelegd. Aan de rand van de oude begraafplaats zijn in de bodem zogenaamde kinderpotten aangetroffen; potten waarin de overblijfselen van doodgeboren, ongedoopte kinderen werden begraven, die niet in de gewijde aarde mochten worden begraven. De parochie van St. Anna ter Muiden behoorde tot het dekenaat Brugge en na 1561 tot dat van Damme. De abdij van St. Quintinus in Vermandois bevatte het collatierecht. De kerkpatrones St. Anna genoot een bijzondere verering, wat vooral bleek gedurende 14 dagen van St. Jan. Op deze dagen golden bepaalde privileges.³

In 1580 werd de eerste protestantse kerkdienst gehouden door de predikant Arcerius uit Sluis.

In 1584 nam de Spaanse bevelhebber Parma St. Anna ter Muiden in en ging men weer over op de roomskatholieke kerkdienst.

Na 1604, toen prins Maurits Sluis veroverde, behoorde St. Anna tot het gebied dat noch aan de Staten, noch aan de Spanjaarden behoorde. Het stond echter onder bescherming van Sluis. Bij het sluiten van het 12-jarig bestand in 1609 kwam St. Anna ter Muiden buiten het gebied van de Staten te

³ Zie inventarisnummer 163

liggen, tot in 1611 de grens werd herzien. Vanaf deze grenscorrectie werd het stadje definitief protestants. De eerste predikant in St. Anna werd in 1620 geïnstalleerd (C. Truijens-Trucenius). De gemeente ressorteerde onder de classis Walcheren tot 1816. Vanaf 1816 viel de gemeente onder de classis IJzendijke. De laatste predikant werd in 1932 uit zijn ambt ontzet. Vanaf die tijd kreeg een predikant uit Sluis hier zijn zetel. 1 januari 1972 werden de Hervormde gemeente Sluis en de Hervormde gemeente St. Anna ter Muiden verenigd. Sinds 1978 kregen de hervormde gemeenten Sluis, St. Anna ter Muiden, Retranchement en Cadzand een gezamenlijke predikant. In de jaren negentig volgde een vereniging met de Hervormde Gemeente van Retranchement. Vanaf 1855 tot 1860 heeft hier als predikant de bekende kerkhistoricus H.Q. Jansen gestaan.

Enige jaren na de oorlog begon men met de restauratie van het kerkgebouw, toren en consistoriekamer.

Het archief van de kerk verhuisde in 1943 naar de kelder van het stadhuis in Sluis. In 1944 werd na een brand het archief overgebracht naar het kerkportaal onder de toren van St. Anna ter Muiden. In 1948 werd het archief in een houten kist vervoerd naar het dienstgebouw van de Hervormde Gemeente in Utrecht aan het Domplein. Daar werd het archief geïnventariseerd door B.M. de Jonge van Ellemeet. De inventarisatie werd in 1949 voltooid. Het archief was na een brand in de pastorie in Sluis niet compleet; een aantal stukken van de kerkenraad werden verwoest. Tot 1975 bevond het archief zich bij de archivaris van de Nederlands Hervormde Gemeente in Den Haag. Na 1975 werd het opgeslagen in het nieuwe kerkgebouw in Sluis. In 1988 werd het archief in bewaring gegeven in het rijksarchief in Zeeland en opnieuw geïnventariseerd.

In het archief van St. Anna ter Muiden bevinden zich echter ook stukken van de kerk. Deze zijn als gedeponeerd archief opgenomen bij de inventarisatie.

Weeskamer

De weeskamer werd opgericht bij octrooi van 16 november 1485, gegeven door Maximiliaan van Oostenrijk. De weeskamer werd gevormd door vier weesmeesters of weesheren, die belast waren met de oppervoogdij over "alle weeskinderen, kranksinnige, simpele ende andere diergelijke personen en hare goederen". Ook in de archieven van Sint Anna ter Muiden vindt men stukken terug van de weeskamer. Deze weeskamer hield zich bezig met het beheer van goederen van welgestelde weeskinderen.

Inventarisatie.

Over de omzwervingen van het archief is weinig bekend; zo vermelden de stukken in een conflict over de jurisdictie⁴ dat door een brand in 1651 het stadhuis en de griffie zijn verwoest en de meeste papieren en charters vernield zouden zijn. Het archief bestaat dan ook voornamelijk uit negentiende eeuwse stukken. In 1944 bij de bevrijding van Sluis (waar het archief van Sint Anna ter Muiden vermoedelijk terecht is gekomen) moeten eveneens vele stukken zijn vernietigd. De geruchten gaan dat enerzijds delen van het archief bij particulieren zijn ondergebracht, die voor een deel verloren zijn geraakt door het oorlogsgeweld. Want bij een beschieting werd Sluis geheel platgeschoten. Een ander verhaal is de plaatsing van het archief in een niet beveiligde ruimte van het stadhuis. Dit stadhuis werd verwoest door brand tijdens de beschieting van Sluis.

Vele bescheiden zijn in ieder geval niet meer aanwezig. Akten van de burgerlijke stand ontbreken. Van de bevolkingsadministratie is slechts één register bewaard gebleven. De meeste notulen van schout en schepenen, burgemeester en assessoren, burgemeester en wethouders ontbreken eveneens. Van de notulen van de gemeenteraad ontbreekt ieder spoor. De archiefvorming in de negentiende eeuw is aangebracht, zoals dat in die periode gebruikelijk was. Men vormde jaarlijks bundels van correspondentie, gedeeltelijk gescheiden in correspondentie van het bestuur en correspondentie van de burgemeester.

Bij de inventarisatie zijn de stukken gevormd door de weeskamer, de rechtbank apart beschreven als zijnde een differentiatie van taken naast de bestuurlijke organisatie.

Ook zijn de archieven van het kadaster en de kerk opgenomen als aparte archieven.

Het archief is door het gemeentearchief van Goes in een inventaris verwerkt in het kader van de door de gemeente sluis daartoe verstrekte opdracht.

---

⁴ inventarisnummer 167

Mirjam Louisse

Goes, 26 oktober 2006

Literatuur

A.J van de AA, *Aardrijkskundig woordenboek der Nederlanden deel I*
Gorinchem, 1839

-P.J. Bos (bewerking), *Inventarisatie Ned. Hervormde gemeente St. Anna ter Muiden*,
Middelburg, 1999

P.E. de Brock, *Wikken en wegen in de middeleeuwse haven van Sluis, St. Anna ter Muiden 750 jaar*
stadsrechten
Terneuzen, 1992

J.P van den Broecke, *Middeleeuwse kastelen van Zeeland, bijzonderheden over verdwenen burchten*
en ridderhofsteden.
Delft, 1978

-M. Coornaert, *Mude verwierf stadsrechten in 1242.*
uit; Rond de poldertorens, handeling van de kring voor heemkunde en geschiedenis "Sint-
Guthago" voor de ambachten van Dudzele, Oostkerke, Lissewege en Moerkerke.
Westkapelle 1992

-J. Fox, *Geschiedenis en staatsinstelling van Nederland tot in de 19de eeuw*
Den Haag, 1971

-M.K.E. Gottschalk, *Historische geografie van westelijk Zeeuws-Vlaanderen tot de Sint-Elisabethvloed*
van 1404 en van het begin der 15de eeuw tot de inundaties tijdens de tachtigjarige oorlog
Dieren, 1983

-L.M. Hollestelle, A.P. de Klerk, H. Uil, A. van Waarden-Koets, *werken met Zeeuwse bronnen*
Amsterdam 1998

-H.Q. Janssen, *St. Anna ter Muiden beschouwd als plaats sedert het ontstaan der stad Mude in 1241*
Middelburg 1850

Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen, *Zeeuwse encyclopedie, deel III*
Middelburg 1982

-M.Mok, *dichters over Holland: bloemlezing*
Naarden 1945

-H. Uil, *inventaris van het archief van de stad Goes (1267)1449-1851(1927)*
Goes 1980

-M.H. Wilderom, *tussen afsluitdammen en deltadijken Zeeuws-Vlaanderen*
Middelburg 1983

Inventaris van de stad Sint Anna ter Muiden

Stukken van algemene aard

1. Besluitvorming

1.1 Besluitvorming; resoluties

1. *"Recepisse boeck en sententien folio 33", gepubliceerde en andere ordonnantien, prijsien over de colaeralen folio 50".*
  - Register met besluiten genomen door burgemeester en schepenen, 1639-1785
  - Lijst met salarissen van de griffier, baljuw, burgemeester en schepenen, de grafdelver, lijkebidder etc
  - taxaties 1693-1702
  - vonnissen 1693-1769
  - Keuren, statuten en ordonnantien, o.m. 1570 en 1628 1570-1785.
  - 1 deel.

2. Register met besluiten en bekendmakingen uitgevaardigd door de burgemeester (maire, schout) en mandaten van betalingen.
1799-1823.
1 deel.
Bevat ook uittreksels uit het register van de besluiten van "de préfecture" en van de commissaris van het distrikt Sluis.

3. "Register met akten en besluiten der Meijerij der commune van Sint Anne".
Register met besluiten, bekendmakingen + kopieboek van uitgegane brieven door schout, burgemeester en secretaris.
1800-1821.
1 deel.
NB.-Bekendmakingen/besluiten 1800-1804
-uitgegane brieven 1809-1821
Bevat ook een procesverbal de l'installation de Bureau de bienfaisance.

4. Register met besluiten genomen door de burgemeester (maire, schout).
1803-1818.
1 deel.
NB. Licht beschimmeld, hangt los in de band, ontbreekt een stuk kaft.

1.2 Besluitvorming; notulen

- ◆ Notulen van de zogenaamde "regtdagen", dagen waarop door het college van recht werd gesproken (vierschaar).
1705-1780.
1 omslag.
NB. In deze verslagen zitten ook notulen van de vergaderingen van burgemeester en schepenen.

5. Notulen van vergaderingen van burgemeester en schepenen, burgemeester en assessoren.
1714-1809.
1 omslag.

6. Register met notulen van vergaderingen van burgemeester en wethouders.
1854-1869.
1 deel.

---

2. Correspondentie

2.1 indices op de correspondentie

- 7-11   Chronologische registers op alle ingekomen en uitgaande stukken van burgemeester en assessoren, burgemeester en wethouders.
1818-1869.
5 delen.
7. 1818-1828
8. 1828-1834
9. 1829-1834
10. 1835-1848
NB. register C (zie inventarisnummer 13)
11. 1849-1869
NB. register D (zie inventarisnummer 14)
12.   Chronologisch register van alle ingekomen stukken voor de burgemeester.
1829-1880.
1 deel.
- 13-14.   Alfabetische indices op de chronologische registers van alle ingekomen en uitgaande stukken van burgemeester en assessoren, burgemeester en wethouders.
1835-1861.
2 delen.
13. 1835-1848 (C)
14. 1849-1861 (D)

2.2. Correspondentie van de burgemeester

- 15-64   Ingekomen stukken en afschriften, kopieën, minuten en doorslagen van uitgegane stukken van de burgemeester.
1825-1880, met hiaten.
50 pakken en omslagen.
15.   1825,1829
16.   1830
17.   1831
18.   1832
19.   1833
20.   1834
21.   1835
22.   1836
23.   1837
24.   1838
25.   1839
26.   1840
27.   1841
28.   1844
29.   1845
30.   1846
31.   1847
32.   1848
33.   1849

-
34. 1850
  35. 1851
  36. 1852
  37. 1853
  38. 1854
  39. 1855
  40. 1856
  41. 1857
  42. 1858
  43. 1859
  44. 1860
  45. 1861
  46. 1862
  47. 1863
  48. 1864
  49. 1865
  50. 1866
  51. 1867
  52. 1868
  53. 1869
  54. 1870
  55. 1871
  56. 1872
  57. 1873
  58. 1874
  59. 1875
  60. 1876
  61. 1877
  62. 1878
  63. 1879
  64. 1880

2.3 Correspondentie van het College van burgemeester en schepenen, burgemeester en assessoren, burgemeester en wethouders.

65-143 Ingekomen stukken en concepten, minuten, afschriften en doorslagen van uitgegane stukken.
79 pakken en omslagen.
1645-1880.

65. 1645-1725
66. 1707-1785
67. 1726-1750
68. 1751-1765
69. 1766-1785
70. 1796-1813

NB. deze correspondentie is als bundel overgedragen en als zodanig bij elkaar gehouden.

NB. bij de nummer 65-70 moet worden opgemerkt dat de verslaglegging van de weeskamer en de uitvoerende werkzaamheden van de rechtbank die in deze correspondentie aanwezig was, als apart archief is beschreven.

71. 1814
72. 1815
73. 1816
74. 1817
75. 1818
76. 1819

77.	1820
78.	1821
79.	1822
80.	1823
81.	1824
82.	1825
83.	1826, januari-juni
84.	1826, juli-december
85.	1827
86.	1828
87.	1829
88.	1830
89.	1831, januari-juni
90.	1831, juli-december
91.	1832, januari-juni
92.	1832, juli-december
93.	1833, januari-juni
94.	1833, juli-december
95.	1834, januari-juni
96.	1834, juli-december
97.	1835, januari-juni
98.	1835, juli-december
99.	1836
100.	1837
101.	1838
102.	1839
103.	1840
104.	1841
105.	1842
106.	1843
107.	1844
108.	1845
109.	1846
110.	1847
111.	1848
112.	1849
113.	1850
114.	1851
115.	1852
116.	1853
117.	1854
118.	1855
119.	1856
120.	1857
121.	1858
122.	1859
123.	1860
124.	1861
125.	1862
126.	1863
127.	1864
128.	1865
129.	1866
130.	1867
131.	1868
132.	1869
133.	1870
134.	1871

135. 1872
 136. 1873
 137. 1874
 138. 1875
 139. 1876
 140. 1877
 141. 1878
 142. 1879
 143. 1880

144-145. Kopieboeken, register met afschriften van uitgegane stukken van burgemeester en plaatselijk bestuur.
 1809-1828 (met hiaten).
 2 delen.

144. 1800-1815
 145. 1821-1828

◆ "Register met akten en besluiten der Meijerij der commune van Sint Anne".
 Register met besluiten, bekendmakingen + kopieboek van uitgegane brieven door schout, burgemeester en secretaris.

1800-1821.
 1 deel.

NB. -Bekendmakingen/besluiten 1800-1804
 -uitgegane brieven 1809-1821

Bevat ook een procesverbal de l'installation de Bureau de bienfaisance

zie inventarisnummer 3

2.4 Ingekomen stukken van de Staten Generaal: bekendmakingen

146-160. Ingekomen stukken bij de balluw/burgemeester en schepenen, verzonden door de Staten Generaal van de Verenigde Nederlanden betreffende de uitgifte van "placcaeten" (bekendmakingen betreffende besluiten genomen door de Staten Generaal) .
 15 pakken en omslagen.
 1648-1795.

146. 1648-1659
 147. 1660-1669
 148. 1670-1679
 149. 1680-1689
 150. 1690-1699
 151. 1700-1709
 152. 1710-1719
 153. 1720-1729
 154. 1730-1739
 155. 1770-1779
 156. 1780-1789

NB. de nummers 146-156 zijn gewaarmerkt met de letters NN. Er is voor gekozen bij de inventarisatie de pakken in hun originele toestand te laten; dat wil zeggen de nummers NN zijn bij elkaar gehouden. De nummer 155-157 hebben hun eigen nummering.

157. 1652-1787
 158. 1656-1788

NB. gewaarmerkt met de letters HII

159. 1760-1779

NB. verzonden aan de balluw, gewaarmerkt met de letters MM

160. 1794-1795

---

3. Bekendmakingen door het bestuur van St. Anna ter Muiden

- 161-162. Publicatieboeken, registers met afschriften van publicaties.
1699-1828 (met hiaten).
2 delen.
161. 1699-1795
1699-1713 Aan de achterzijde: register met testamentaire schikkingen, schuldbekentenissen.
1738-1795 Aan de voorzijde: publicaties
162. 1823-1828
163. Publicatie van burgemeester en schepenen; dat er op 24 juni 1718 St. Jans Dagh een paarden-, beesten- en jaarmarkt gehouden zal worden.
1718.
1 stuk.
NB. geplakt op karton, met touwtje ter ophanging
164. Publicaties van het het stadsbestuur.
1733-1780.
1 omslag.
NB. bevat informatie over Salzburger emigranten

4. Verslaglegging

165. Verslagen van de toestand van de gemeente
1854-1869 (met hiaten)
12 katernen.

5. Verordeningen

166. "Keuren, statuten ende ordonnancien ghemaect gheordonneert, ende vernieut bij den heere ende wet, deser stede vander Mude".
Verordeningen vastgesteld door het stadsbestuur.
19 april 1570 (afschrift).
1 katern.

Stukken over bijzondere onderwerpen**I. Openbaar bestuur, administratie en stedelijk personeel****1. Jurisdictie**

167. Stukken met het verzoek aan de Staten Generaal der Verenigde Nederlanden om aan Sint Anna ter Muiden het voormalige grondgebied met de oude jurisdictie toe te wijzen.
1716-1719.
1 omslag.
Men wilt herziening van de grenzen die het Vrije van Brugge had ingenomen na het barrièretraktaat.
NB. Deze stukken geven interessante informatie: er is o.m sprake van een brand in 1651, die het stadhuis en de griffie vernielde, waardoor de meeste papieren en charters worden vernield.
168. Procesverbaal van de verdeling van het grondgebied van St. Anna ter Muiden in wijken met hun begrenzing.
8 december 1796.
1 stuk.

2. Eigendom

169. Overeenkomst tussen de stad St. Anna ter Muiden en P. Hanan om een uurwerk voor de stad te maken.
1662.
1 stuk.
170. Stukken over de beslechting van het conflict wat gerezen is over het eigendomsrecht van de "stadts peerde put"; J. Asseels heeft een huis, schuur en beesten van E. Douwers overgenomen en verzoekt om gebruik van de put.
1662-1663.
4 stukken.

3. Uitoefening van zakelijke rechten**3.1 pacht**

171. Lijst van pachters.
z.j circa 1700.
2 stukken.
172. Verklaring van de poorter en tesorier van de stede St. Anna ter Muiden dat M. Merseman (in huwelijk met T. Brill), pachter van een hofstede met landerijen in de parochie van Oude Ziele, omstreeks 1734/1735 is gevlucht om de pachtschuld te ontlopen.
1743.
1 stuk.

3.2 Erfpacht

173. Akte van uitgifte van erfpacht van een perceel grond (genaamd de Korte Ommegang of het Frouw Geijlenstraatje) met huis aan Johannes Braadt en P.A.de Meyer.
1872-1873.
2 stukken.

3.3 Verpachting van de tienden

174. Uittreksels uit het register van tienden/lenen, toebehorend aan de abdij van St. Quintin in Vermandois betreffende de papetiende, de buiten- en binnentienden in pacht uitgegeven aan J. Verstraete.
1663.
2 stukken.
175. Stukken over de conditiën waarop de binnen- en buitentienden zullen worden verpacht.
1699-1786 (met hiaten).
1 pak.
176. Lijst met inventarisatie van de tienden geheven door het capittel van Onse Lieve Vrouwe Kercke in Doornik.
1727.
1 katern.
177. Voorwaarden en condities waarop de abdij van Ter Duinen in Brugge (uit hoofde van de Abdij van St. quintin in Vermandois en het capittel van Doornik) zullen verkopen/verpachten de tienden gelegen bij St. Anna ter Muiden.
1743-1787.
1 pak.

4. Financiën

4.1 Begrotingen van inkomsten en uitgaven

- 178-179. Begrotingen van inkomsten en uitgaven met memorie van toelichting
1808-1871 (hiaten).
2 pakken.
178. 1808-1830
179. 1831-1871

4.2 Boekhouding

- 180-182. Registers van afgegeven bevellschriften tot betaling.
1807-1877 (met hiaten).
3 pakken.
180. 1807-1820
181. 1821-1850
182. 1860-1877

183-184 Journalen van inkomsten en uitgaven.
1819-1880 (met hiaten).
1 pak, 1 omslag.

183. 1819-1850

184. 1861-1880

185-189 Grootboeken.
1819-1880 (met hiaten).
5 pakken.

185. 1819-1821

186. 1822-1825

187. 1831-1834

188. 1835-1850

189 1859-1880

4.3 Rekeningen van inkomsten en uitgaven

190-279. Rekeningen van inkomsten en uitgaven.
1718-1869.

112 delen, deels in duplo en triplo

NB. Rekeningen van inkomsten en uitgaven zijn tevens geïntegreerd in de correspondentie van burgemeester en schepenen, burgemeester en assessoren, burgemeester en wethouders

190. 1718-1719

191. 1720-1721

192. 1721-1722

193. 1722-1723

194. 1723-1724

195. 1724-1725

196. 1727-1728

197. 1729-1730

198. 1730-1731

199. 1731-1732

200. 1732-1733

201. 1733-1734

202. 1734-1735

203. 1735-1736

204. 1736-1737

205. 1737-1738

206. 1754-1755

207. 1755-1757

208. 1760-1761

209. 1764-1765

210. 1765-1767

211. 1768-1769

212. 1770

213. 1774

214. 1777

215. 1780

216. 1781

217. 1782

218. 1783

219. 1784

220. 1786

-
221. 1800-1801
  222. 1801-1802
  223. 1802-1803
  224. 1803-1804
  225. 1804-1805
  226. 1805-1806
  227. 1806-1807
  228. 1808
  229. 1809
  230. 1810
  231. 1811
  232. 1812
  233. 1814
  234. 1815
  235. 1816
  236. 1817
  237. 1818
  238. 1819
  239. 1820-1821
  240. 1821-1822
  241. 1822-1823
  242. 1823-1824
  243. 1824-1825
  244. 1825-1826
  245. 1826-1827
  246. 1827-1828
  247. 1828-1829
  248. 1831-1832
  249. 1832-1833
  250. 1833-1834
  251. 1835-1836
  252. 1836-1837
  253. 1837-1838
  254. 1838-1839
  255. 1839-1840
  256. 1840-1841
  257. 1841-1842
  258. 1842-1843
  259. 1843-1844
  260. 1844-1845
  261. 1845-1846
  262. 1846-1847
  263. 1847-1848
  264. 1848-1849
  265. 1850-1851
  266. 1851-1852
  267. 1854
  268. 1855
  269. 1856
  270. 1858
  271. 1859
  272. 1860
  273. 1861
  274. 1862
  275. 1863
  276. 1864
  277. 1865
  278. 1868

279. 1869

280-364 Bijlagen bij de rekeningen van inkomsten en uitgaven
1705-1869.

84 omslagen.

NB. Deze bijlagen bevatten verschillende soorten gegevens: o.a. schuldbekentenissen, obligaties, lijsten voor verkiezingen magistraat, lijsten van percelen grond, verpachtingen, etc.

280. 1705-1706

281. 1706-1707

282. 1707-1708

283. 1708-1709

284. 1709-1714

285. 1710-1711

286. 1711-1712

287. 1712-1713

288. 1713-1714

289. 1714-1715

290. 1715-1716

291. 1716-1717

292. 1717-1718

293. 1718-1719

NB. Vermoedelijke jaartal is 1718-1719

294. 1719-1720

295. 1720-1721

296. 1721-1722

297. 1722-1723

298. 1723-1724

299. 1724-1725

300. 1725-1726

301. 1726-1727

302. 1727-1728

303. 1728-1729

304. 1729-1730

305. 1730-1731

306. 1731-1732

307. 1732-1733

308. 1733-1734

309. 1734-1735

310. 1735-1736

311. 1736-1737

312. 1737-1738

313. 1738-1739

314. 1741-1742

315. 1743-1744

316. 1745-1746

317. 1747-1748

318. 1750-1751

319. 1752-1753

320. 1756-1757

321. 1758-1760

322. 1760-1761

323. 1763-1764

324. 1764-1765

325. 1766-1767

326. 1767-1768

327. 1768-1772

328. 1776-1777

-
- 329. 1777-1779
  - 330. 1782-1783
  - 331. 1783-1784
  - 332. 1784-1785
  - 333. 1787
  - 334. 1809
  - 335. 1810
  - 336. 1811
  - 337. 1812
  - 338. 1813
  - 339. 1815
  - 340. 1816
  - 341. 1817
  - 342. 1820
  - 343. 1825
  - 344. 1826
  - 345. 1827
  - 346. 1840
  - 347. 1843
  - 348. 1845
  - 349. 1846
  - 350. 1847
  - 351. 1848
  - 352. 1850/1851
  - 353. 1854
  - 354. 1855
  - 355. 1858
  - 356. 1859
  - 357. 1860
  - 358. 1861
  - 359. 1862
  - 360. 1863
  - 361. 1864
  - 362. 1865
  - 363. 1868
  - 364. 1869

4.4 Overige financiële zaken

- 365. Staat van achterstallige baten en lasten van de gemeente Sint Anna ter Muiden, afgegeven door de Provincie Zeeland.
1819.
1 katern.

---

5. Bestuur en functionarissen

366. Lijsten met genomineerden en benoemingen voor de jaarlijkse verkiezingen van de magistraat; het zogenaamde "vermaken van de wet".
1617-1810 (met hiaten).
1 omslag.
367. Besluit dat de magistraat niet langer zal bestaan uit 2 burgemeesters en 7 schepenen, maar uit 1 burgemeester en 5 schepenen.
1619.
1 stuk.
368. Register met stukken betreffende het afleggen van de zuiveringseed door de Magistraat en de Kamerbode van de stad St. Anna ter Muiden; het zogenaamde "Placcaat opden Eed van Purge".
1727.
1 deel.
NB. Bevat een placaat uit 1715, uittreksels van de besluiten van de Staten Generaal der Verenigde Nederland uit 1715, 1716, 1727, vergadering van schout en schepenen 1727 en de eed van purge.
369. Akte van aanstelling van H. van Affelen tot baljuw.
1730.
1 stuk.
370. Akte van aanstelling van P. le Roy tot dienaar.
1730.
2 stukken.
371. Stukken over het oplossen van moeilijkheden die ontstaan na de aanstelling van een nieuwe baljuw in St. Anna ter Muiden na het overlijden van H. van Affelen.
1740-1742.
1 pak.
372. Akte van aanstelling van S. Smits als vroedvrouw.
z.j. (vermoedelijk 18de eeuw).
1 stuk.
373. Akte van aanstelling van L. Ferleman als ontvanger der parochiale lasten na overlijden van P. Hernij.
1768.
1 stuk.
374. Akte van borgstelling door L. van Waeyenbergh en P. Romanus- van den Ameele voor de aanstelling van J. van den Ameele d' Oude als thesaurier.
1784.
1 stuk.
375. Akte van benoeming en eed-aflegging door de schout, gemeenteraad en het plaatselijk bestuur.
1818.
1 stuk.
376. Akte van borgstelling voor A. Blankert die aangesteld wordt als ontvanger voor de gemeenten St. Anna ter Muiden, Heille en St. Kruis.
1828.
2 katernen.

---

6. Belastingen en heffingen

6.1 Verpachting van belastingen.

- 377-378. Registers met uitgiften van verpachting door burgemeester en schepenen van de stadsmiddelen.
1680-1719 (met hiaten).
2 delen
377. 1680-1709
378. 1711-1719
NB. Bevat condities en voorwaarden waarop wordt verpacht en "het regt van issue", 1709-1718
Stadsmiddelen zijn: stadsijk, tienden, stadsmiddelen-zoals wijn, gemaal, bier en slachtgeld-, recht van den stokke, binnen- en buitentienden, brandewijn, meten van alle granen, het maaien van het straatje na 't pas, het maaien het onse vrouwe geijle-straatje, zolder van het stadhuis.
379. Voorwaarden en condities waarop de verpachting van de stadsaccijnzen voor de periode 1704/1705 door burgemeester en schepenen wordt uitgegeven
1704-1705.
2 stukken.
NB. Bevat de namen van de pachters. Stadsaccijnzen over wijn, brandewijn, bieren, gemaal, slachtgeld.
380. Stuk over de aanstelling van J. Verhoeven tot collecteur van de stadsimposten op bieren, wijnen, brandewijnen en andere sterke dranken voor de periode 1739/1740.
1739.
1 stuk.
381. Condities en voorwaarden waarop door burgemeester en schepenen de stadsmiddelen zullen worden verpacht.
1752-1786.
1 omslag.

6.2 verbruiksbelastingen/belastingen op consumptie

6.2.1 Belastingen op wijn, bier, het gemaal, vee, granen.

382. Kohieren van de belastingen die worden geïnd op de consumptie van wijnen, bieren en vlees.
1578.
4 katernen.
383. Stukken betreffende de ontvangsten en uitgaven uit de belastingen op het gemetgeld, paardengeld, de ronde maete etc.
1695-1698.
1 omslag.
NB. bevat lijsten met eigenaren van paarden.
Bevat een aantekening: Hug Gham his hand.....Bare in mind a trusty friend.

384-434

Rekeningen van ontvangsten uit belastingen op consumptiën.
1710-1736.

83 delen, deels in duplo en triplo

NB. Deze rekeningen werden door de ontvanger van de consumptiepenningen op gemeene middelen van s'landtswege opgesteld. Het betreft ontvangsten o.m. uit de middelen van consumptie, gemet- en paardegeld, consumptiegelden op de huishoudens (lijsten van tauxatie)

- 384. 1710 (zomerseizoen)
- 385. 1710-1711 (winterseizoen)
- 386. 1711 (zomerseizoen)
- 387. 1711-1712 (winterseizoen)
- 388. 1712 (zomerseizoen)
- 389. 1712-1713 (winterseizoen)
- 390. 1713 (zomerseizoen)
- 391. 1713-1714 (winterseizoen)
- 392. 1714 (zomerseizoen)
- 393. 1714-1715 (winterseizoen)
- 394. 1715 (zomerseizoen)
- 395. 1715-1716 (winterseizoen)
- 396. 1716 (zomerseizoen)
- 397. 1716-1717 (winterseizoen)
- 398. 1717 (zomerseizoen)
- 399. 1717-1718 (winterseizoen)
- 400. 1718 (zomerseizoen)
- 401. 1718-1719 (winterseizoen)-
- 402. 1719 (zomerseizoen)
- 403. 1719-1720 (winterseizoen)
- 404. 1720 (zomerseizoen)
- 405. 1720-1721 (winterseizoen)
- 406. 1721 (zomerseizoen)
- 407. 1721-1722 (winterseizoen)
- 408. 1722 (zomerseizoen)
- 409. 1722-1723 (winterseizoen)
- 410. 1723 (zomerseizoen)
- 411. 1723-1724 (winterseizoen)
- 412. 1724 (zomerseizoen)
- 413. 1724-1725 (winterseizoen)
- 414. 1725 (zomerseizoen)
- 415. 1725-1726 (winterseizoen)
- 416. 1726 (zomerseizoen)
- 417. 1726-1727 (winterseizoen)
- 418. 1727 (zomerseizoen)
- 419. 1727-1728 (winterseizoen)
- 420. 1728 (zomerseizoen)
- 421. 1728-1729 (winterseizoen)
- 422. 1729 (zomerseizoen)
- 423. 1729-1730 (winterseizoen)
- 424. 1730 (zomerseizoen)
- 425. 1730-1731 (winterseizoen)
- 426. 1731-1732 (winterseizoen)
- 427. 1732 (zomerseizoen)
- 428. 1732-1733 (winterseizoen)
- 429. 1733 (zomerseizoen)
- 430. 1733-1734 (winterseizoen)
- 431. 1734 (zomerseizoen)
- 432. 1734-1735 (winterseizoen)
- 433. 1735 (zomerseizoen)
- 434. 1735-1736 (winterseizoen)

-
435. "Lijste van tauxatie"; lijst van personen die belastingen moeten betalen over de consumptiën met lijst van eigenaren van paarden.
1736-1737.
1 katern.
436. Stukken over de door de pegelaar gehouden controle op bier, wijn en brandewijn, de zogenaamd "Pegelinge".
1739-1745.
1 omslag.
NB. Geeft een mooi inkijkje in herberg "het Haesje", bij de brouwer en de molenaar.
437. Besluiten van burgemeester en schepenen houdende het verlenen van toestemming aan de collecteur van belastingen om achterstallige belastingen te innen.
1739.
3 stukken.
438. Besluit over de vaststelling van tarieven voor de heffing van belastingen op bier, wijn, granen, brandewijnen, koeien, kalveren, schapen en varkens.
1803.
1 stuk.
439. Kohier met opbrengsten uit de belasting voor het veefonds.
1842-1843.
1 katern.

6.2.2 Accijnzen op het gemaal

440. Kohieren van accijnzen op het gemaal.
1825-1848 (met hiaten).
1 pak.
NB. Bevat namen van de belastingplichtigen met hun beroep.

6.3 Belastingen op vermogen/welstand

6.3.1 Belastingen op personeel, ramen en deuren

- 441-453. Rekeningen van de personele quotisatie
1708-1724.
26 katernen, in duplo
441. 1708-1710
442. 1711-1712
443. 1712-1713
444. 1713-1715
445. 1715-1716
446. februari 1716-november 1716
447. 1716-1718
448. jan. 1718-december 1718
449. 1718-1720
450. 1720-1721
451. 1721-1722
452. 1722-1723
453. 1723-1724

454. Staat (de zogenaamde taxatie) van huishoudens met het personeel wat zij in dienst hebben.
1752.
1 stuk.
455. Kohieren met de opbrengsten uit belasting op het personeel.
1796-1799, 1842-1844.
1 pak.
NB. Bevat tevens gegevens over huurwaarde, belastingen over deuren en vensters, haardsteden, mobiliair, dienst- en werkboden, paarden. Bevat de namen van belastingschuldigen en hun beroep.
456. Besluit over de betalingen over de grondbelasting, de roerende goederen, de belasting op ramen en deuren, belasting op het personeel.
1800-1801.
1 lias.
NB. Bevat een lijst van alle oude en nieuwe bewoners, alsmede de reden van mutatie (zoals huwelijk, verkoop)

6.3.2 Hoofdelijke omslag

- 457-458 Kohieren op de hoofdelijke omslag.
1820-1879 (met hiaten).
2 pakken.
457. 1820-1848
458. 1860-1879
NB. Bevat lijsten van belastingschuldigen + beroepen + aanslagen

6.4 Belastingen op het bezit van onroerende goederen

459. Kohieren op de inning van de 5de, 10de, 20ste, 22ste en 100ste penning: Belastingen die geheven werden op zakelijke rechten als pacht, renten, gebruik van huizen/grond, gebruik van de grond in eigendom van de stad Brugge en de stad Sluis, huur van eigendommen van de kerk, tiendrechten etc)
1569-1578.
1 pak.
NB. Uit deze kohieren blijkt dat de kerk de herberg "het Hooghe Huis" in bezit had en dat er een huis van de disch was.

6.4.1 Grondbelastingen

- 460-593. Rekeningen van uitgaven in inkomsten van ordinaire/extra-ordinaire verponding en parochiekosten.
1630-1804.
138 delen, soms in duplo
460. 1630-1634
461. 1634-1636
462. 1640-1642

-
463. 1659-1660
464. 1660-1661
465. 1661-1662
466. 1662-1663
467. 1663-1664
468. 1664-1665
469. 1666-1667
470. 1667-1668
471. 1668-1669
472. 1669-1671
473. 1671-1672
474. 1673-januari 1675
475. januari 1675-december 1675
476. 1675-1676
477. 1676-1677
478. 1677-1678
479. 1678-1680
480. 1680-1681
481. februari 1681-december 1681
482. 1681-1682
483. 1682-1683
484. 1683-1684
485. 1684-1685
486. 1685-1686
487. 1686-1687
488. 1688-1689
489. 1689-1690
490. 1690-1691
491. 1691-1692
492. 1692-1693
493. 1693-1694
494. 1694-1695
495. 1695-1696
496. 1696-1697
497. 1697-1698
498. 1698-1699
499. 1699-1700
500. 1700-1701
501. 1701-1702
502. 1702-1703
503. 1704-1705
504. 1705-1706
505. 1706-1707
506. 1707-1708
507. 1708-1709
508. 1709-1710
509. 1710-1711
510. 1711-1712
511. 1712-1713
512. 1713-1714
513. 1714-1715
NB. ordinaire/extraordinaire verponding/verhoging van de parochiekosten
514. 1715-1716
515. 1716-1717
516. 1717-1718
517. 1718-1719
518. 1719-1720
519. 1720-1721

-
520. 1721-1722
521. 1722-1723
522. 1723-1724
523. 1724-1725
524. 1725-1726
525. 1726-1727
526. maart 1729-december 1929
NB. Bevat lijst met gebruikers van de percelen en de grootte van de percelen
Verhoofding (1728), gemaakt door W. Tromp en G. Linckhoff, landmeters
527. 1729-1730-dubbel
528. 1730-1731
529. 1731-1732
530. 1732-1733
531. 1733-1734
532. 1734-1735
533. 1735-1736
534. 1736-1737
535. 1737-1738
536. 1738-1739
537. 1739
538. 1740
539. 1741
540. 1742
541. 1743
542. 1744
543. 1745
544. 1746
545. 1747
546. 1748
547. 1749
548. 1750
549. 1751
550. 1753-1754
551. 1754-1755
552. 1755-1756
553. 1756-1757
554. 1757-1758
555. april 1758-december 1758
556. 1758-1760
557. januari 1760-december 1760
558. 1760-1764
NB. zeer vuil
559. 1761-1762
NB. zeer vuil
560. oktober 1762-februari 1764
561. februari 1764-december 1764
562. december 1764-december 1765
563. 1765-1766
564. 1766-1767
565. 1767-1768
566. 1768-1769
567. 1769-1770
568. 1770-1771
569. 1771-1772
570. 1772-1773
571. 1773-1774
572. 1774-1775
573. 1775-1776

574. 1776-1777
575. 1777-1778
576. 1778-1779
577. 1779-1780
578. 1780-1781
579. 1781-1782
580. 1782-1783
581. 1783-1784
582. 1784-1786
583. 1785-1786
584. 1790
585. 1791
586. 1792
587. 1793
588. 1796
589. 1797
590. 1798
591. 1799
592. 1801-1803
593. 1803-1804

594. Kohieren voor de inning van de grondbelasting
1796/1797, 1842-1843.
2 delen.

NB. 1796/1797, moet worden betaald door alle de eigenaars, bezitter en vruchtgebruikers van alle domeinen, landen, weiden, bosschen van stam-boomen, bosschen van kaphout, beemde, kreeken, huizen, van alle grondgoederen.

6.5 Overige belastingen en retributies

595-624 Rekeningen van contributie.
1630-1715.
33 delen.

595. 1630-1631
596. 1633-1634
597. 1634-1635
598. 1635-1636
599. 1636-1637
600. 1637-1638
601. 1639-1640
602. 1640-1641
603. 1641-1642
604. 1642-1643
605. 1643-1644
606. 1644-1645
607. 1645-1646
608. 1646-1647
609. 1647-1648
610. 1648-1649
611. 1649-1650
612. 1650-1652
613. januari 1652-december 1652

NB. taxatie van conterbusie van de fransen

614. 1680
615. 1703

616. 1704-dubbel
 617. 1704-1706
 618. januari 1706-mei 1706
 619. 1706-1708
 620. 1706-1707
 621. 1707-1709
 622. 1709-1712
 623. juli 1712-november 1712
 624. 1712-1715

625. Kohieren van het patent-regt.
 1842-1844.
 2 katernen.
 NB. Bevat lijsten met namen van de neringdoenden: tapper, graf- en hoefsmid, schoen- en zadelmaker, slagter, timmerman, doodskistenmaker, karreman, winkeliers, stroodekker, plankenzager, windkorenmolenaar, glazenmaker, kar- of vrachtrijder, winkelier in meel, kraamster, kroeghouder, houder van een onderhandse loterij.

7. Grondregistratie.

626. "Specificatie", lijst van percelen grond die afgegraven zijn voor de aanleg van de vaert van Don Andrea de Cantelmo en percelen grond in de parochie van Westcapelle en St. Anna die geïnuundeert zijn in 1641.
 1643.
 1 katern.
 NB. 1646, opmerking van van Tortelboom inzake de inundatie en de aanleg van een craechdijc door L. van Renterghem. Meting verricht door landmeter van Tortelboom.
627. "Beterdinge" (=kadastrale meting) van de percelen land ten oosten van het nieuwe retranchement van Don Andrea de Cantelmo, gelegen binnen de jurisdictie van landen van het Vrije van Sluis.
 1649.
 1 katern.
 NB. Meting verricht door landmeters F. van Tortelboom en A. Messiaens van percelen land die voornamelijk zijn gelegen in de watering van Greveninge en de polder RobbeMoreel.
628. Ommeloper van alle percelen land op het grondgebied van St. Anna ter Muiden.
 1 deel.
 1652 (kopie).
 NB. Bevat de aantekening: "Behoorde mijn Francois van Tortelboom, landmetere 1652"
 In 1573 gemeten door A. Schoonmaker, hermeten in 1577 door F. van Marissien
629. Verhoofding van percelen land in het oostelijk deel van de Robbemoreel- en Zantbaille polders, die gesplitst zijn na de aanleg van de vaert van don Andrea de Cantelmo (vaart is in 1641 aangelegd).
 1658.
 1 stuk.
 NB. Meting verricht door A. Messiaens. Verhoofding= percelen land staan alfabetisch op eigenaar.

-
630. Lijst van beginnen (=blokken van percelen land) van de watering van Greveninge, die gelegen zijn aan de oostzijde van de vaart en retranchement don Andrea de Cantelmo (1641), die gesplitst zijn door de aanleg van deze vaart.
z.j. circa 1663.
1 stuk.
631. "Quohier vande nieuwe Beterdijnghe van alle landen, huusen, ende erfven ghelegghen binde paele ende schependomme van Sint Anne ter Mude.....", Verhoofding van percelen land, huizen en erven binnen de begrenzing van St. Anna ter Muiden en binnen de jurisdictie van het Vrije van Sluis.
1664.
1 deeltje.
NB. Bevat een lijst van alle gebruikers van percelen land ten jaren 1663.
Meting verricht door A. Messiaens.
632. Lijst van eigenaren van percelen gelegen in St. Anna ter Muiden, "getrocken uijttten ommelooper van de watering van Grevenijnghe en uijt andre documenten".
1671.
1 deeltje
NB. Er wordt aangegeven welke percelen land op Statenbodem zijn gelegen na de nieuwe "limietscheijding". Gemeten door de landmeter C. Zutterman en J. Caemerlinck in opdracht van de ontvanger van de verponding in Vlaanderen.
633. "Declaratie van de grootte van alle landen gelegen op de oostzijde van de vaert van Don Andrea Cantelmo". Meting van alle percelen land gelegen binnen het grensgebied van Sint Anna ter Muiden "ende ten vrien van westen de stat Sluys".
Afschrift 1671 (origineel 1665).
1 deel.
NB. Opgemeten door A. en J. Messiaens op verzoek van de ontvanger van het oostkwartier van Vlaanderen.
634. Verklaring door de gebroeders A. en J. Messiaens van de afmeting van percelen percelen land toebehorende de Staten Generaal der Verenigde Nederlanden en de koning van Spanje na de limietscheiding.
1673.
1 stuk.
NB. De aanleiding tot deze meting is de vermindering van grond door de zgn "Limietscheiding" in het jaar 1664, verdeling van percelen land tussen de koning van Spanje en de Staten van Holland.
635. Akte van landmeting van diverse hoeken graantienden, toebehorende aan de Abdij van St. Quintin in Vermandois.
1686.
1 katern.
NB. Er is sprake van limietscheiding, dat wil zeggen verdelen van de percelen land tussen Spanje en de Staten van Hollland (1669)
636. Nieuwe verhoofding op de beterdijnghe (=kadastrale meting) van alle percelen land gelegen aan de oostzijde van de vaart van Don Andrea de Cantelmo op Coninckx bodem in de watering van Greveninge in St. Anna ter Muiden.
1693.
2 katernen.
NB. meting verricht volgens een kaart getekend door landmeter J. van Cruyningen, ten beled van B. Scheers.

-
637. Kohieren van percelen grond gelegen in de parochie van St. Anna ter Muiden op Staten bodem, lijst met percelen grond in de verschillende polders en hun eigenaren.
1 stuk, 2 katernen.
1693.
NB. Bevat de opmerking "ten beledede van B. Scheers. Metingen verricht volgens de kaart van J. van Cruijningen.
638. Lijst van percelen land gelegen aan de oostzijde van het nieuwe retranchement Cantelmo, deel van de geïnundeerde watering van Greveninge, die sedert de aanleg van deze vaart (1640), niet uitgewaterd hebben door de sluis van Groot Reigersvliet.
1696.
1 stuk.
NB. Meting verricht door A. Messiaens.
639. "Oude legers van landen aende oost zijde vande Cantelmo",
Verzameling van leggers, stukken met kadastrale metingen verricht door diverse landmeters aan de oostzijde van de vaart van don Andrea de Cantelmo.
17de eeuw.
1 omslag.
NB. Bevat stukken met metingen van onroerende goederen per bezitter. Bevat tevens interessante informatie over erfenissen en verkoop van bezittingen.
640. "Legers van de landen op de westzijde vande vaert Cantelmo"
Verzameling van leggers, stukken met kadastrale metingen verricht door diverse landmeters aan de westzijde van de vaart van don Andrea de Cantelmo.
17de eeuw.
1 omslag
NB. Bevat stukken met metingen van onroerende goederen per bezitter. Bevat tevens interessante informatie over erfenissen en verkoop van bezittingen.
641. Stukken over kadastrale metingen verricht door diverse landmeters.
17de eeuw.
1 omslag
NB. Bevat stukken met metingen van onroerende goederen per bezitter. Bevat tevens interessante informatie over erfenissen en verkoop van bezittingen.
642. "Nieuw Cohier van Beterdijnghe van de landen geleghen ter Prochie van St., Anne ter Vrijen op S' Conijnxbodem",
Verhoofding (= Lijst van alle eigenaren/gebruikers met de grootte van hun percelen grond), gemaakt door landmeter F. Verplancke.
1722 (copie).
1 deel.
NB. Gemaakt op verzoek van N.de Camp als hoofdman en P. Hernij de oude en P. Hernij de jonge als gebruikers van percelen grond in de parochie van St. Anna ter Muiden.

643. Verhoofding van alle percelen gelegen binnen de stad en schependomme van St. Anna ter Muiden, gelegen binnen het territorium van de Staten Generaal der Verenigde Nederlanden. Bevat tevens lijst van alle eigenaren met hun bezittingen aan huizen en erven in de blokken A,B,C,D.
1728.
1 deel.
NB. Bevat een "Caerte figurative", met aantekening van de erven in de stad, met eigenaren en grootte van de percelen. Dorpsput en stadhuis staan aangegeven.
Breedte:31 cm
Hoogte: 40 cm
Ingekleurd met rood, groen, geel en grijs.
Schaal: tien brugsche roeden.
Landmeters G. Lenkhoff en W. Tromp.
bijzonderheden: windroos
644. Bekendmaking door het gemeentebestuur dat de nieuw gemaakt kaart, meting en verhoofding ter inzage ligt in het huis van J. van der Strate, schepen van St. Anna ter Muiden.
1729.
1 stuk.

8. Bevolkingsadministratie

645. Staat van alle namen van families, woonachtig in St. Anna ter Muiden.
1688.
1 deel.
NB. personen onder de 16 jaar, boven de 16 jaar en de armen
646. Verklaringen van goed verdrag.
1725-1774.
1 omslag.
647. Huwelijkscontracten van Z. Leurgans en M. de Nuet en D. Scheers en J. van der Straete.
1742, 1750.
3 stukken.
648. "Extracten uit het dood register van St. Anna ter Muiden",
Register met een overzicht van alle overlijdens van 1752-1776.
1752-1776.
1 pak.
NB. Zeer veel schimmel, niet ter inzage geven.
- 648a. Bevolkingsregister
Ca. 1807-1862.
1 deel.
649. Staten van geboorten en overlijden.
1818-1827.
5 stukken.
650. Lijst met inwoners, hun beroep en jaar van geboorte.
1826-1846.
1 katern.

-
651. "Opneming bevolking Sint Anne".
Staat van de bevolking, met namen der hoofden van de familie, aantal leden van de familie, godsdienst.
1827.
1 stuk.
- 652-654 Stukken over de telling van de bevolking van Sint Anna ter Muiden.
1830-1849.
2 pakken, 2 delen, 1 stuk.
652. Registers van volkstellingen.
1830, 1839, 1849, z.j.
3 delen en 1 katern.
B. Bevat namen, wijknummer, geboortejaren en beroepen.
653. Invullingsbiljetten volkstelling 1839.
1839.
1 pak.
654. Inschrijvingsbiljetten volkstelling 1849.
1849.
1 pak.
NB. Bevat namen van inwoners, beroepen, geslacht, godsdienst, burgerlijke stand.
655. Stukken over de afgiften van paspoorten aan diverse personen.
1838-1852.
7 stukken.
NB. Bevat een fysieke beschrijving van de personen die het paspoort aanvragen.
656. Staat houdende indeling van de bevolking naar leeftijd en geslacht.
1850.
1 stuk.
657. Algemeen register Provincie Zeeland, 4e district (St. Anna ter Muiden).
1850.
3 stukken.
NB. Bevat indeling van bewoners naar beroepen, middelen van bestaan, aantal inwoners, burgerlijke staat, godsdienst etc/ indeling naar verblijf, burgerlijke staat, geboorteplaats/godsdienst.
658. "Huisregister", registratie naar wijkverdeling met huisnummers en hoofdbewoners.
1 deeltje.
z.j

9. Waterstaat

659. Stukken over het verzoek door L. van Renterghem, woonachtig te St. Anna ter Muiden om 60 gemeten land te mogen bedijken die geïndeerd zijn geweest door de overstroming van de nieuwe vaart van Don Andrea Cantelmo.
1644/1645.
1 omslag.
NB. Bevat een kaartje van landmeter O. van Marissien.

10. Verkeer en vervoer

660. Condiëtiën en bestek voor de aanleg van een stenen voetpad van St. Anna ter Muiden tot aan het Grote Pas.

z.j. vermoedelijk 16de eeuw
1 deel.

661. Overeenkomst tussen de stad Sluis en de stad St. Anna ter Muiden over de de aanleg van een wagenweg "vande almeije vande poorte over 't groote pas naar de stad Mude tot aan de stenen dijk".
1 stuk.
1637/1638.
662. Uittreksel uit het algemeen tableau der voetpaden in het 4e district en tableau der buurtwegen 2de klasse.
1858.
1 katern, 1 stuk.

11. Economische Zaken

663. Stukken over de beslechting van het conflict wat gerezen is over het vrije transport van vee/granen van Oostenrijkse naar Staatse bodem, na vaststelling van de grenzen in 1664 (1669).
1679-1751.
1 omslag.
664. "Ordonnantie voor den ijcker, en meter vande natte, en drooge waeren, en graenen"
1681.
1 stuk.
665. "Lijste van de materialen dienende tot de stadsijck en balanse".
1739.
2 stukken.

12. Maatschappelijke zorg

666. Rekeningen van de landpachten, waarvan de opbrengsten bestemd zijn voor het armbestuur van St. Anna ter Muiden.
1516-1519, 1639-1640
2 delen.
667. Rekening van ontvangsten en uitgaven uit de Heilige Geest goederen.
1549-1550.
1 deel.
- 668-681 Rekeningen van inkomsten en uitgaven van de dis ("St. Anna kercke").
1565-1583.
14 delen.
668. 1565-1566
669. 1567-1568
670. 1568-1569
671. 1569-1570
672. 1570-1571
673. 1571-1572
674. 1572-1573
675. 1573-1574

-
676. 1574-1575
677. 1575-1576
678. 1577-1578
679. 1580-1581
680. 1581-1582
681. 1582-1583
- 682-729. Rekeningen van inkomsten en uitgaven inzake de zorg voor armen.
1636-1795.
49 delen.
682. 1636-1638
NB. Rekening van de armepenningen
683. 1676-1677
684. 1697-1698
685. 1740-1741
686. 1741-1742
687. 1742-1743
688. 1743-februari 1745
689. februari 1745-april 1745
690. 1745-1746
691. 1746-1748
692. 1748-1749
693. 1749-1751
694. 1751-1752
695. 1752-1753
696. 1753-1754
697. 1754-1755
698. 1755-1756
699. 1756-1757
700. 1757-1758
701. 1758-1759
NB. De grondrenten de armen toebehorende.
702. 1759-1760
NB. no 699-702 met afschriften
703. 1760-1761
704. 1761-1762
705. 1762-1763
706. 1763-1764
707. 1764-1765
708. 1765-1766
709. 1766-1767
710. 1767-1768
711. 1768-1769
712. 1769-1770
713. 1770-1771
714. 1771-1772
715. 1772-1773
716. 1773-1774
717. 1774-1775
718. 1775-1776
719. 1776-1778
720. 1779-1780
721. 1780-1781
722. 1781-1782
723. 1782-1783
724. 1783-1784
725. 1784-1785

-
726. 1785-1786
NB. met afschriften
727. 1786-1787
728. 1793-1794
729. 1794-1795
730. "Register omme den armen van der Muijde", register met percelen grond waaruit de opbrengst naar de armen van St. Anna ter Muiden toegaat.
1694.
1 deel.
Gemeten door landmeter Jan van Callenberge 1632, A. Messiaens 1654, v. Cruyningen 1694.
- 731-734. Rekeningen van inkomsten uit grondrenten; deze zullen ten goede komen voor de armen.
1695-1770.
4 delen.
731. 1695-1700
732. 1709-1711
733. 1711-1729
734. 1759-1770
735. Verklaringen van borgstelling door verschillende kerkenraden voor inwoners die in St. Anna ter Muiden komen wonen. (bij eventuele armlastigheid zullen zij onderhouden worden door deze kerkenraden).
1739-1775.
3 stukken.
736. Stuk met overdracht van alle archiefstukken van de armenzorg door de magistraat aan de kerk.
1754.
1 stuk.
737. Akte van borgstelling door L. Ferleman en J. le Roy voor de aanstelling van P. le Roy als ontvanger voor de armen.
1779.
1 stuk.
738. Stukken over de zorg voor thuiszittende armen.
1822.
1 omslag.
NB. o.m een vragenlijst betreffende de armenzorg
739. Begroting van het algemeen armbestuur.
1833.
1 stuk.
- 13. Onderwijs**
740. Tabellen der openbare gemeente-school
1859-1861.
5 stukken.
NB. Bevat informatie over onderwijzend personeel, schoollokalen, onderwijzerswoning, bijbanen, leerlingen.

---

14. Kerkelijke zaken

741. Stukken over de bouw van een nieuwe beuk aan de verwoeste kerk, waarvan na oorlogsschade slechts de toren is blijven staan.
1653.
1 omslag.
NB. Er is sprake van brand in het stadhuis, schuren en woningen (1651) en inundatie (1653)
742. Stukken over de weigering van van verscheidene personen in St. Anna ter Muiden om de ware religie (Gereformeerde religie) te volgen.
1690.
2 stukken.
NB. Corneles Warre en Salomon de la Va uit de Mase Straet.
743. Stukken over de de beslechting van het conflict tussen de Classis van Walcheren en het college van het Vrije van Sluis over het verlenen van handopening tot beroepen van een predikant in het land van het Vrije van Sluis.
1742-1744.
4 stukken, 1 katern.

15. Militaire Zaken

744. Lijst van alle mannelijke personen, ouder dan 16 jaar (in verband met wachtlopen).
1688.
1 stuk.
745. Stukken over het declareren van geleden schade door oorlogshandelingen door inwoners.
1703-1705.
5 stukken.
NB.
-Deze schade is veroorzaakt door het graven van de Franse Linie en het veroveren van het fort St. Donaes, betreft het "land van de Potterije". Het land is niet meer werkbaar door beschietingen, campement; paarden zijn verdwenen.
- Stuk met een verklaring dat in het jaar 1702 bij het innemen van het fort St. Donaes door de veroorzaakte inundatie en het campement van generaal Coehoorn percelen landbouwgrond en weiland niet meer te gebruiken zijn.
746. Stukken over uitvoering van de werkzaamheden van de kamer van associatie.
1747-1751.
1 omslag.
NB. In 1747 werd de kamer van associatie ingesteld om de generale kas te beheren waaruit oorlogslasten werden betaald. In de kamer zaten gedeputeerden uit de steden en heerlijkheden.
- 747-755. Rekeningen van inkomsten uit de heffing van belastingen om de oorlogslasten te kunnen betalen.
1750-1760.
9 delen.

747. 1750-1751

748. 1751-1752
 749. 1752-1753
 750. 1753-1755
 751. mei 1755-juli 1755
 752. 1755-1756
 753. 1756-1757
 754. 1757-1758
 755. 1758-1760
756. Stukken over heffing van belastingen om de oorlogslasten te kunnen betalen.
 1757.
 3 katernen, 3 stukken.
757. Stukken over de instelling van de "garde nationaal".
 1813.
 6 stukken, 1 katern.
 NB. Bevat een lijst met inwoners tussen de 20-60 jaar.
758. Staat over de betaling van wachtdiensten verricht door ingezetenen
 1831.
 1 stuk.

18. Archiefstukken die niet tot het archief van de stad St. Anna ter Muiden behoren

759. Uittreksel uit het tweede placaetboek van de koninklijke magistraat en de provinciale raad in de landen van Vlaanderen inzake de reparatie en restauratie van verwoeste kerken in het land van de Graaf van Vlaanderen d.d
 1613.
 1560-1629.
 1 stuk.
760. Afschrift van het besluit van de Raad van State der Verenigde Nederlanden waarin men aan de eigenaar van de windkorenmolen in St. Anna ter Muiden het recht van de wind vergund; deze moet daarvoor jaarlijks aan de ontvanger van de oude domeinen te Sluis erfpacht betalen.
 1628.
 2 stukken.
761. Stukken over de uitvoering van taken van verscheidene polders: de Robbemoreel en gecombineerde polders, de Gouverneurspolder, Santbalie en de Pauluspolder.
 1642-1793.
 1 omslag.
 NB. Bevat
-1642	memorie van de gelanden van de Robbemoreelpolder
-1770	Akte van borgstelling voor J. Bouvin als penningmeester van de Robbemoreel, gouverneurs- e.a. polders.
-1775-1780	financiële stukken Robbemoreelpolder en gecombineerde polders
-1791/1793	Vergadering door de ingelanden van de Robbemoreel/Gouverneurs/Crailluspolder over de aanleg van een trangel om een inundatie te creeren.
762. Akte van meting verricht door landmeter A. Messiaens waarin hij verklaard dat de Zoute-Panne polder deel is van de watering van Greveninge en dat dit gedeelte (het zogenaamde Reigersvliet) toebehoort aan de kerk van St. Jans en Onze Vrouwe kerk te Sluis.

-
1654.
1 stuk.
763. Akte met specificatie van landpachten die A. Messiaens als ontvanger heeft ontvangen over de percelen grond gelegen te St. Anna ter Muiden en in bezit zijn van de weduwe van F. Dominicle.
1657, 1660
2 deeltjes.
764. Stukken over de privé-boekhouding van Joris Couwe, o.m herbergier van herberg 't Haesje in St. Anna ter Muiden.
Soort van kasboek: Dit register bevat rekeningen van verteringen in de herberg door de magistraat, verkopen, schulden, gebruik van landen en pacht, een persoonlijke levensloop van J. Couwe (1678-1704). Bevat verschillende handschriften.
z.j. eind zeventiende, begin achttiende eeuw.
1 deel.
765. "Inventaris van alle mijne rijckdommen soo en gereede gelde en god mij toebehoordende, als oock het geene ick daer en tegen schuldich ben tot nu toe daarmede ick de hooftmanschappen aenvange".
"Memoriael ofte cladsboek Tijnus Coronat"
Inventaris van alle bezittingen van Tijnus Coronat, tevens journaal (Jacob Kruiningen's journael), kasboek en grootboek.
1683.
1 deel.
NB. Bevat een overzicht van aan- en verkopen van wijn, tarwe, Engelse laken, Camerickx doeck, verschepingen in Hamburg etc. Geeft een leuk inkijkje in het handelswereldje.
766. Akte van onderhandse afrekening tussen D. Eys, als eigenaar van percelen land gelegen bij St. Anna ter Muiden, en Joris Couwe als medegebruiker van deze percelen grond.
2 stukken.
1690-1694.
767. Akte van verklaring van de bewindhebber van de VOC ter Camer Zeeland, dat P. Kauwenberg uit St. Anna ter Muiden is ingescheept en uitgevaren.
1773.
1 stuk.
NB. is in 1763 verplicht gesteld om als soldaat uit te varen met het schip de Tulpenburg zie website: [www. VOC.mindbus.nl](http://www.VOC.mindbus.nl)
Deze P. Kauwenberg is volgens deze informatie op 9 oktober 1762 uitgevaren met eindbestemming Batavia (aankomst 16 mei 1763), eind van de verbintenis 18 mei 1765 (overlijden).
768. Uittreksel uit de ordonnantie van het Vrije van Sluis betreffende het onderhouden van arme meerderjarige personen en kinderen.
z.j. vermoedelijk 18de eeuw.
1 stuk.
769. "Eenige geometrische questien door v. Cruijningen",
Enige gedachten over de werkzaamheden van landmeter v. Cruijningen.
4 stukken en 1 katern
ca. 1690-1692.
770. Akten van zakelijke transacties door P. le Roy, P. Bellinck en P. Halewijn.
1741.
7 stukken

-
771. Stukken met gedichten van vermoedelijk P. Hennequin, notaris
1750.
4 stukken.
772. Stuk met opmerkingen ten aanzien van de oude bevolking van de gemeente
St. Anne.
1 stuk.
z.j.

17. Kaarten

773. Kaart van St. Anna ter Muiden; zeer gedetailleerde kaart met huizen, molen,
forten St. Donaes en St. Frederick, Vaart van Don Andrea de Cantelmo.
Omliggende polders zijn aangegeven.
afmeting: 32 bij 40.5 cm
landmeter: onbekend
jaartal: onbekend
ingekleurd: rood, blauw, bruin.
1 stuk zie kaartenverzameling Sluis
774. Kaart van St. Anna ter Muiden: zeer gedetailleerde kaart met aanduiding van
grenspaal die de oude limietscheiding aangeeft van Oostenrijkse bodem
Staten bodem. De forten St. Donaes, St. Anne of Sterrefort, fort Frederik, fort
Isabelle, Ronduit, de vesten van het Grote en Kleine Pas, de Linie, de Vaart
van Don Andrea de Cantelmo. Bevat het wapen van St. Anna ter Muiden.
Omliggende polders zijn aangegeven.
Afmeting: ca 55 bij 42 cm.
landmeter:
1728 Lenkhoff en W. Tromp
1740 W. Hattinga
1761 J. Bijbau junior
1847 S. Callenfels
1 stuk zie kaartenverzameling Sluis

18. Rechtskamer

18.1 Stukken van rechterlijke aard.

775. Stukken over de beslechting van het conflict tussen J. Hallinck en G. Cools over betaling van de pacht.
1660,1665.
3 stukken, 1 katern.
776. Stukken over de beslechting van het conflict tussen pachter Breijdel en J. Godefroot/weduwe C. van Berchem over de pachtprijs van garsen en zaailand en de vergoeding van de bouw van een huisje op de gepachte grond.
1661, 1662, 1751.
4 stukken, 1 katern.
777. Stukken over de beslechting van het conflict was gerezen is tussen J. Asseel en G. Cools over de verpachting van een stuk land/garsinge in de zogeheten "Santbaelie"
uitgegeven in pacht door Maria de Blois (vrouw van raadsheer de Reulx)
1662.
7 katernen.
NB. Eerst in pacht uitgegeven door de Croeser, Magdalena en Marga dus Blois in 1656 waardoor er blijkbaar een misverstand ontstaat tussen beide pachters.
778. Stukken over beslechting van het conflict dat gerezen is tussen J. Geersten en C. van Ouwegem (voogden van de wezen van P. van Ouwegem) en de weduwe van de raadsheer de Reulx over verkoop van land bij St. Anna ter Muiden aan Ch. van Lerberge, terwijl dit land in pacht was bij deze voogden.
1662.
2 stukken.
779. Stukken over de beslechting van het conflict tussen E. de Jonge en S. Cuijlenburch over de wanbetaling van een partij hout.
1662.
3 stukken, 1 katern.
780. Stukken over de beslechting van het conflict tussen kapelaan H. de Melgar, kapelaan van de Capelrie St. Margriete (behorende tot onze Lieve Vrouwe kerk in Brugge) en de erven van de overleden F. Lampreel (aldaar kapelaan tot zijn overlijden) over het eigendomsrecht van de vruchten en de pacht van percelen grond in bezit van de Capelrie.
1667-1669.
1 omslag.
NB. pachters zijn P. de Vos en G. van de Bossche
781. Stukken over de berechting van S. van Rentergem die is veroordeeld wegen het onbeschaamd wateren ten overstaan van een aantal dames.
1668-1675.
5 katernen.
782. Stukken over de beslechting van het conflict tussen de weduwe van F. Marifael uit Brugge en de Onze Vrouwe kerk te Sluis over kerkrenten die 65 jaar niet zijn betaald over een stuk grond gelegen bij St. Anna ter Muiden in de Maneschijnpolder.

- 1670-1673.
7 stuks.
783. Verklaringen afgelegd voor het stadsbestuur over begane misdaden.
1686, 1693.
4 stukken.
784. Notulen van de zogenaamde "regtdagen", dagen waarop door het college van recht werd gesproken (vierschaar).
1705-1780.
1 omslag.
NB. In deze verslagen zitten ook notulen van de vergaderingen van burgemeester en schepenen.
785. Stukken over de beslechting van het conflict tussen P. Hernij (als pachter van belastingen op het gemaal) en molenaar D. Andriesse inzake betaling van de pacht.
1740, 1742.
3 stukken, 1 katern.
786. Stukken over de afhandeling van rechtszaken door de rechtbank/vierschaar van St. Anna ter Muiden
1741-ca. 1763.
1 omslag.
787. Akte van schouwing van het dode lichaam van burgemeester P. le Roij, die vermoedelijk door wurging om het leven is gebracht.
1780.
1 stuk.
788. Stukken over de veroordeling van A. de Klerk voor de moord op haar pasgeboren kind.
1783.
1 omslag.
NB. het kind is verdronken in de toilet/mestput, het is onduidelijk wie de vader van het kind is: de knecht van I. van den Berge of J. le Roij, bij wiens moeder zij dienstmeid is.

18.2 Stukken over de afwikkeling van erfenissen (notarieel archief)

789. Stukken over de afwikkeling van de nalatenschap van G. Cools.
1663-1669.
2 liassen.
NB. Deze liassen bevatten de meest uiteenlopende zaken, zoals bijvoorbeeld de rekening van de kwakzalver.
-13 februari Guilaeme een kan Aposema strijckinge ende 3 mael daer geweest
-den 7 april Guilaeme purgatie ende den 29 weder purgatie en mont water
-het kindt een Apostematie aenden hals ende aenden arm genesen
-den 2de juij Guilaeme met het paert gevallen hem daer van genesen.....
790. Rekening van inkomsten en uitgaven over het meubilair, goederen, bouwgereedschappen, huis, schuur en landerijen die in het openbaar zijn verkocht uit de erfenis van P. van der Straete en Anne Marie van den Berghe, weduwe van J. Couwe.
1710.
1 deel.
NB. Bevat ook de verkoop van herberg het Haesje.

-
791. Inventarissen van onroerende/roerende goederen en taxaties van percelen land opgemaakt door het stadsbestuur van St. Anna ter Muiden, op verzoek van de erven van diversen personen (vaak ook met betrekking op goederen die zijn nagelaten aan wezen).
1714-1779.
1 omslag
792. "Erffbrief" waarbij Jacobus van der Straate en echtgenote P. de Puijt een perceel land in het Brugsche polderken aankopen.
1734.
1 katern.
NB. perkament met opgedrukte zegel.
793. "Erffbrief" waarbij P. Kappaert waarbij P. Kappaert en echtgenote P. Goossen e.a. een perceel weiland in de Robbemoreelpolder verkopen aan v.Schelleman.
1738.
1 katern.
NB. met opgedrukte zegel.
794. Testament van J. van der Straate (wed. P. de Puijt) en d. Scheers (wed. A. Bastink).
1750.
1 katern.
795. "Erffbrief" waarbij door Jacobus Ameele en J. de Witte aan A. Kleijn en Jacobus van der Strate een aantal percelen zaailand/weiland (o.a. de Molenwei) in de Robbemoreel in eigendom worden overgedragen.
1765.
1 katern.
NB. Perkament met opgedrukte zegel.
796. Stukken over de inventarisatie van de inboedel van D. Baart en de afwikkeling van de begrafenis.
1768-1769.
1 omslag.

19. Kadaster

797. Oorspronkelijk aanwijzende tafel (betreft St. Anna ter Muiden en Paspolder, sectie A en B).
1832.
1 deel.
798. Register dat verwijst naar de artikelen die voorkomen in de perceelsgewijze legger naar de kadastrale plans.
z.j. ca 1832-1880
1 deel.
- 799-801 Perceelgewijze kadastrale leggers of lijst van grondeigenaren met onbebouwde en bebouwde vaste eigendommen, eigenaren van zakelijke

rechten van vruchtgebruik, erfpacht en opstal en belastbaar inkomen (tbv
grondbelasting) + alfabetische lijst met verwijzing naar artikelen.

3 delen.

1836-1885.

NB. Bevat wijzigingen, wordt verwezen naar samenvoeging van St. Anna ter Muiden, Sluis en St.
Kruis tot één gemeente in 1880. Na 1880 zijn St. Anna ter Muiden en de Pas-polder sectie G en H
799. artikel 1-71

800. artikel 72-161

801. artikel 162-260

802. Suppletoire aanwijzende tafels der grondeigenaren

1838-1863.

2 delen

NB. Bevat inhoudsgrootte, klasse, belastbaar inkomen.

802a. sectie A (1838-1863)

802b. sectie B (1858-1863)

20. Archief van de kerk van St. Anna ter Muiden

20.1. Eigendom

803. Bestek voor de bouw van de predikantswoning.

1661.

1 deel.

804. Overeenkomst tussen de kerkmeesters en F. Anou om het "orlosie" in de
kerktoren te maken.

1679.

1 stuk.

805. Bestek en conditiën volgens welke de kerkmeesters de reparatie (metselwerk)
van de toren zullen aanbesteden.

1762.

1 katern.

806. Bestek en conditiën voor de reparatiewerkzaamheden aan het huis van de
predikant.

1774.

1 katern.

20.2. Uitoefening zakelijke rechten

807. Akten van uitgiften van pacht en gebruik.

1674-1726.

1 omslag.

808. "Partum " van landen die A. Tijbent in pacht heeft van de kerk en pastorie van
Sint Anne ter Muiden, gelegen in de parochie van Westcapelle, ten westen
van de vaart van don Andrea de Cantelmo (watering van Greveninge).

1678.

1 stuk.

NB. Gemeten door landmeter J. Messiaens.

-
809.   Conditioes en voorwaarden waarop de zaai- en weilanden zullen worden
verpacht.
1772.
1 katern.
NB. Bevat de namen van de pachters

20.3. Financiën

- 810-882.   Rekeningen van inkomsten en uitgaven.
1553-1829.
79 delen, soms in duplo
810. 1553-1554
NB. laatste pagina ontbreekt
811. 1567-1568
NB. beschadigd, waterschade
Rekening van de kerk St. Anna binnen der stede Mude.
812. 1568-1569
813. 1570-1571
814. 1572-1573
815. 1573-1574
816. 1574-1575
817. 1576-1577
818. 1578-1579
819. 1579-1580
820. 1580-1581
821. 1582-1583
822. 1592-1593
823. 1593-1595
824. 1595-1596
825. 1630-1631
826. 1632-1633
827. 1634-1636
828. 1637-1639
829. 1640-1642
830. 1641-1642
831. 1643-1645
832. 1646-1650
833. 1651-1658
834. 1659-1662
835. 1663-1668
836. 1669-1674
837. 1675-1680
838. 1688-1691
839. 1696-1703
840. 1704-1709
841. 1710-1715
842. 1716-1726
843. 1727-1739
844. 1741-1742
845. 1742-1745
846. 1745-1749
847. 1749-1751
848. 1751-1753
849. 1753-1757
850. 1757-1760
851. 1760-1763
852. 1763-1766
853. 1766-1768

-
854. 1768-1770
855. 1770-1772
856. 1772-1774
857. 1774-1776
858. 1776-1778
859. 1778-1780
860. 1780-1782
861. 1782-1784
862. 1784-1786
863. 1768-1781
864. 1784-1786
865. jan1786-december 1786.
866. 1786-1787
867. 1787-1789
868. 1789-1792
869. 1792-1793
870. 1793-1795
871. 1812-1815
872. 1815-1817
873. 1817-1819
874. 1819-1820
875. 1820-1821
876. 1821-1822
877. 1822-1823
878. 1823-1824
879. 1824-1825 + begroting 1826
880. 1825-1826 + begroting 1827
881. 1826-1827 + begroting 1828
882. 1827-1828 + begroting 1829
- 883-887. Rekeningen van inkomsten en uitgaven over de landpachten en grondrenten
toebehorende de kerk en dis.
1612-1631
5 delen.
883. 1612-1613
884. 1613-1614
885. 1615-1619
886. 1619-1620
887. 1629-1630
- 888-907. Bijlagen bij de kerkrekening
1750-1793.
21 omslagen.
888. 1750-1760
889. 1761
890. 1762
891. 1763
892. 1764
893. 1765
894. 1766/1767
895. 1768
896. 1769
897. 1770
898. 1771
899. 1772-1773
900. 1774

901. 1775
902. 1779
903. 1882-1884
904. 1786/1787
905. 1790/1791
906. 1792
907. 1793
908. Mandement van de Raad van Vlaanderen waarbij N. Zwanke, ontvanger van de kerk van St. Anna ter Muiden wordt gesommeerd een lening terug te betalen aan de weduwe van J. de Jonge.
1691.
charter met afhangende zegel.
NB. de heer van N. Zwanke heeft deze lening gebruikt om een negatief slot van de kerkrekening over de jaren 1681-1687 te effenen.
909. Besluit van Gedeputeerde Staten dat mevrouw van Affelen (weduwe van de ontvanger van kerkelijke goederen) binnen 4 maanden de jaarrekening van de kerk moet laten opmaken.
1740.
2 stukken.
910. Stukken over de betalingen van grondrenten aan de kerk.
1740-1769.
1 omslag.

20.4. Grondregistratie

911. "Nieuw Register vande landen competerende de kercke van St Anna ter mude anni 1696", ommelooper van percelen land in de ambacht/parochie van Oostkercke, Westcappelle, Houcke, St. Anna ter Muden, Isendijcke, Catharine buiten Oostburg.
1696.
1 deel.
NB. Meting verricht door landmeter Frans Lobberecht.
912. ""Nieuw register van de fondatie ende erfveluke grondrenten en alle landen competerende de kercke van St. Anna ter Muiden bij de stad Sluis".
Register met percelen land waarover renten aan de kerk moeten worden betaald.
1733, 1734
1 deel .
NB. perkament. Meting verricht door landmeter franchois Verplancke.
Bevat een index van gebruikers en een verhoofding van debiteuren van de voorgeschreven grondrenten (1733).
Register en "nieuwe belegherthede" van alle percelen die de kerk toebehoren, naar een belegerynghe (1696) door Frans Louwreght, kopie van een register van A. Schoonacker 1567
913. "Nieuwen belegherthede" van garsen en zaailanden in eigendom van de kerk, gelegen in het ambacht/parochie van Oostkerke, noordwest van de kerk in het 106de begin van de watering van groot Reijgarsvliet.
1742.
1 deel
NB. Metingen verricht door landmeter P. Carnaij.

20.5. archief

914. Inventaris van de boeken, papieren, documenten van de kerk van St. Anna ter Muiden, berustend bij M. Lodde, weduwe en boedelhoudster van de overleden Hendrik van Affelen, ontvanger van de goederen van de kerk.
1740.
1 deel.

20.6. personeel

915. Akte over de aanstelling van J . van de Strate als ontvanger van kerkmiddelen na het overlijden van H. van Affelen.
1741.
2 Stukken.
916. Akte houdende verklaring door burgemeester en schepenen dat D.J. Ima niet meer in staat is zijn ambt als predikant uit te voeren.
1762.
1 stuk.
917. Akte van borgstelling door P. Kole en J. du Bois voor J. van Hecke als ontvanger van de kerkgoederen van de stad.
1783.
3 stukken.
918. Stukken over de beslechting van het conflict wat gerezen is tussen J. van Hecke (aangesteld na het overlijden van P. le Roi) en de magistraat van St. Anna ter Muiden na zijn ontslag als ontvanger van de kerkgoederen na zijn verhuizing naar het eiland Cadzand.
1785/1786.
1 omslag.

20.7. belastingen

919. Akte van in beslagname door de baljuw van de stad van de tienden van de abt van St. Quinten in Vermandois e.a. om met deze inkomsten het koor te kunnen repareren.
1661.
1 stuk.

21. Archief van de weeskamer

21.1. Zorg voor wezen

920. Stukken over de verzorging van wezen in St. Anna ter Muiden.
1632-1768.
1 omslag.
NB. betreft de volgende wezen:
-Scheers
-S. Machielse
-Hernij
-de Bruijne
-**J**an Toorns
-Maria Geleijnsen
-Janna de Coster (gaat over een inboedel verkocht door P. le Roy)
-Johanna, Maria, Magdalena en Sara Naaije
-Jan der bode
-Johannes en Jacob Carel
921. Akte met het verzoek van B. Scheers filius Frans en J. Vergeene, P. de Vos filius Frans, wettelijke voogden van de wees Jochomijntgen van Brouchen (wees van M. van Brouchen, verwerkt bij J. Goyens tijdens haar derde huwelijk), met het verzoek om een fatsoenlijke inventaris te mogen maken van de bezittingen van J. Goyens, aangezien een schuld wordt gevreesd.
1667.
1 stuk, perkament met 1 opgedrukte en 1 aanhangende zegel.
922. Stukken over de sommatie aan Abraham van der Hecke om de rekening over te dragen aan de weeskamer betreffende de goederen en inkomsten van de wees en neef Jannis van Hecke.
1735.
1 omslag.
923. Stukken houdende het verzoek van Pieter Couwe, wees van Jacobus Couwe en Isabella Delvoye, bij het bereiken van volwassenheid om voldoening van zijn wezenpenningen.
1741.
4 stukken.
924. Verslagen van de weeskamer.
1741-1742.
4 stukken.
925. Akte waarbij A. Naeije zich borg stelt voor de wezenpenningen van de wezen van P. Naeije en E. de Gardijn.
1787.
1 stuk.

Inhoudsopgave

Stukken van algemene aard		pagina
	Inleiding	1-9
1.	Besluitvorming	10
1.1	Resoluties	10
1.2	notulen	10
2.	Correspondentie	11-14
2.1	Indices	11
2.2	Correspondentie van de burgemeester	11-12
2.3	Correspondentie van het College van burgemeester en schepenen, burgemeester en assessoren, burgemeester en wethouders	12-14
2.4	Bekendmakingen Staten Generaal	14
3.	Bekendmakingen door het bestuur	15
4.	Verslaglegging	15
5.	Verordeningen	15
Stukken over bijzondere onderwerpen		
1.	Jurisdictie	16
2.	Eigendom	16
3.	Uitoefening van zakelijk recht	
3.1	Pacht	16
3.2	Erfpacht	17
3.3	Verpachting tienden	17
4.	Financiën	
4.1	Begrotingen	17
4.2	Boekhouding	17-18
4.3	Rekeningen	18-21
4.4	Overigen financiële zaken	21
5.	Bestuur en functionarissen	22
6.	Belastingen en heffingen	23-33
6.1	Verpachting van belastingen	23
6.2	Verbruiksbelastingen/belastingen op consumptie	
6.2.1	Belastingen op wijn, bier, gemaal, veen en granen	23-25
6.2.2	Accijnzen op het gemaal	25
6.3	Belastingen op het vermogen	
6.3.1	Belastingen op personeel, ramen en deuren	25-26
6.3.2	Hoofdelijke omslag	26
6.4	Belastingen op het bezit van onroerende goederen	

6.4.1	Grondbelastingen	26-29
6.5	Overige belastingen en retributies	29-30
7.	Grondregistratie	30-33
8.	Bevolkingsadministratie	33-34
9.	Waterstaat	34
10.	Verkeer en vervoer	34-35
11.	Economische Zaken	35
12.	Maatschappelijke Zorg	35-37
13.	Onderwijs	37
14.	Kerkelijke Zaken	38
15.	Militaire Zaken	38-39
16.	Archiefstukken die niet tot het archief behoren	39-41
17.	Kaarten	42
18.	Rechtskamer	
1.1	Stukken van rechterlijke aard	42-43
1.2	Stukken over de afwikkeling van erfenissen	43
19.	Kadaster	44-45
20.	Kerk van St. Anna ter Muiden	45-49
21.	Weeskamer	50

***Inventaris van het archief van
Sint Anna ter Muiden***

***Mirjam Louisse
Goes, 26 oktober 2006***

